

Kanto Kitabı

Hazırlayan
Emine Gürsoy Naskali

KITABEVİ

KİTABEVİ • 689

Kanto Kitabı

Editör

Emine Gürsoy Naskali

Kapak Tasarım

Onur Sönmez

Dizgi/İç Düzen

Hülya Aşkın

Baskı - Cilt

Çalış Ofset

Davutpaşa Caddesi No:8

Topkapı - İstanbul

Sertifika No: 12107

1. Baskı 600 Adet

İstanbul, 2018

ISBN 978-605-9506-44-1

T.C.

Kültür ve Turizm Bakanlığı

Sertifika No: 16450

Online Satış

www.kitabeviyayinlari.com

© Bütün yayın hakları "KİTABEVİ Yayınları"na aittir. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

KİTABEVİ

Yerebatan Caddesi. No: 33/6 Cağaloğlu-İSTANBUL

Tel:(0212) 512 43 28 • Faks:(0212) 527 11 16

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı

Bünyamin Tan*

Kanto kelimesi İtalyanca şarkı söylemek anlamına gelen “cantare” kelimesinden türemiştir. Tiyatro terimi olarak ise sahnede hareket ederek şarkı söylemek anlamına gelmektedir. Osmanlı döneminde Ramazan eğlencesi olarak tiyatro sahnelerini canlandığı bilinen kanto ilk tiyatro sanatçımız olan Güllü Agop tarafından kültürümüze kazandırılmıştır. Kantoyla ilgili dile getirilen bir diğer husus ise şuh ve komik dans figürlerinden oluşan bir gösteri olmasıdır. Aranık, Amelya Hanımlar, Sivaslı Perviz Hanım, Tereza Hanım, Madam Pepron, Virjin Hanımlar, Rozika, Eleni, Viktorya, Mari, Luçika, Altan Karındaş, Oya Alasya, Ayten Arman, Seden Kızıltunç ve günümüzde halen hayatta olan Huysuz Virjin bu türde önde gelen sanatçılarımızdır. Kanto türünde pek çok metin yazılmış ve matbu olarak da yayımlanmıştır. Makalenin konusu olan “Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı” serisi bunlardan biridir.

Karagöz ve Hacivat

Karagöz ve Hacivat, bir gölge oyunudur. Köken itibarıyla baktığımızda Hindistan, Çin, Japonya ve Orta Asya'ya kadar uzan-

* Bünyamin Tan, MEB'de Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni.

maktadır. Kaynaklardan elde edilen bilgilere göre bu oyun türü ilk kez Çin’de ortaya çıkmış ve Türk kültürüne de oradan geçmiştir.¹ Bu oyunun Anadolu’ya gelişiyle ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. İhsan Hınçer’in görüşüne göre bu oyun 14. yüzyılda İran’ın Küştâr şehrinden Bursa’ya göç eden Şeyh Muhammed Küştârî tarafından getirilmiştir. Duvarcı ustası Hacı Halil Ivaz ile demirci ustası Kambur Bali Çelebi arasındaki nükteli sohbetlerden dolayı Bursa’daki Ulu Camii’nin inşaatı aksayınca Sultan Orhan bu iki şahsı idam ettirir. Sonra bundan pişman olan sultanı neşelendirmek isteyen Şeyh Küştârî, bu iki şahsı bir gölge oyunu ile canlandırır ve Karagöz ve Hacivat geleneği böyle ortaya çıkar.² Metin And’ın teorisine göre Mısır’ın fethiyle Yavuz Sultan Selim, Memluk sultanı Tumanbay’ın Nil nehrindeki Roda adasında asılışını hayal perdesinde canlandıran bir sanatçıyı Anadolu’ya dönerken yanında getirmiştir. Böylelikle gölge oyunu Anadolu’ya girmiştir.³ Konuyla ilgili Evliya Çelebi’den aktarılan görüşe yer vermeye gerek görmüyoruz. Zira, Evliya Çelebi’nin aktardığı olayın tarihi olarak kendisinden 300 yıl öncesine dayanması ve kendisinin bu olayı bizatihi yaşamış gibi anlatması aktarılan rivayetin sağlam olmadığını göstermektedir.⁴

Karagöz oyunu, 16, 17, 18 ve 19. yüzyıllarda Türk toplumun en önemli eğlence unsurlarından biri olmuştur. Evlilik, doğum, sünnet gibi önemli merasimlerin yanı sıra şahsi istek üzerine sarayda, konaklarda ve ramazanlarda kahvehanelerde Karagöz oyunu oynatılmıştır. Üst düzey memur sınıfından halk tabakasına kadar toplumun geniş bir kısmının da beğenisini kazanmıştır.⁵ Gölge oyunu geleneği, bulunduğumuz coğrafyada oldukça yaygın bir oyundur. Hat-

¹ Çolakoğlu, *Gelenekten Beslenen Karagöz*, s. 544-545.

² Çolakoğlu, *Gelenekten Beslenen Karagöz*, s. 546.

³ Çolakoğlu, *Gelenekten Beslenen Karagöz*, s. 546.

⁴ Çolakoğlu, *Gelenekten Beslenen Karagöz*, s. 546-547.

⁵ Çolakoğlu, *Gelenekten Beslenen Karagöz*, s. 547.

ta bu oyunlara verilen isimler Karagöz ismiyle de benzerlikler taşımaktadır. Örneğin Mısır'da bu oyuna Aragöz, Romanya'da Caraghios ve Yunanistan'da Karaghiozis ve Hatziavatis ismini almaktadır.⁶

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı İhsan Rahim tarafından 1909 yılında yayımlanmış bir dizidir. Bu eserde Karagöz ve Hacivat oyunlarında daha önce görmediğimiz yenilikler vardır. Medine Kaynak'ın aktardığı bilgiler çerçevesinde belirtmek gerekirse bu oyun metinlerinde göze çarpan en önemli husus metin sonunda marşlara ve çeşitli sanatçılara ait şarkılara yer verilmesidir. Bu şarkıların ana metinle konu açısından da hiçbir alakaları yoktur.⁷ Eserle ilgili incelemeleri Medine Kaynak, yazdığı makalesinde detaylıca anlattığı için kendisinden bu bilgileri aktarıyoruz. Kendisi bu oyunları, Karagöz oyunlarındaki yenileşme çabalarının bir ürünü olarak görmektedir. Bu dizide kaç oyunun yayımlanacağına dair kesin bilgiler bulunmamasına rağmen Kaynak, farklı cüzlerde zikredilen yirmi, on ve otuz gibi farklı sayıda hikâyeler zikredildiğinden bahseder.⁸ Jacob tarafından aktarılan bilgiye göre ise bu dizi birinci ciltte on, ikinci ciltte ise yirmi olmak üzere toplamda otuz hikâyeden oluşmaktadır.⁹ Ancak yaptığımız katalog taramalarında biz ilk cildin on hikâyesine ulaşabildik.

Oyunculardaki tipleri Kaynak, şu şekilde listelemektedir:

1. “Abdal Bekçi” oyununda yer alan tipler: Karagöz, Hacivat, Zenne (I), Matiz, Bey (Çelebi), Cariye (Zenne II).

⁶ Çolakoğlu, *Gelenekten Beslenen Karagöz*, s. 548.

⁷ Kaynak, *İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 208.

⁸ Kaynak, *İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 204-205.

⁹ Kaynak, *İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 205.

2. “İki Kıskaç Hemşireler Yahut Biçare Delikanlı” oyununda yer alan tipler: Karagöz, Hacivat, Bey (Çelebi), Zenne, Matiz.
3. “Tahir ile Zühre” oyununda yer alan tipler: Karagöz, Hacivat, Baba, Zühre (Zenne), Tahir, Hanım (Zenne II).
4. “Müthiş İntikam Yahut Fedakâr Komşu” oyununda yer alan tipler: Karagöz, Hacivat, Baba, Dursun, Kasım, Kız (Zenne).
5. “Karagöz’ün Evlenmesi Yahut Bedava Dayak Yemesi” oyununda yer alan tipler: Karagöz, Hacivat, Efendi, Zenne, Tiryaki, Karagöz’ün Karısı (Zenne II).
6. “Karagöz’ün Doktorluğu” oyununda yer alan tipler: Karagöz, Hacivat, Bey, Zenne, Matiz.
7. “Karagöz’ün Rüyası” oyununda yer alan tipler: Karagöz, Hacivat, Dilber (Zenne), Dursun.
8. “Ferhat ile Şirin Yahut Hain Valide” oyununda yer alan tipler: Karagöz, Hacivat, Bey, Ferhat, Şirin(Zenne), Cadı.
9. “Karagöz’ün Yazıcılığı Yahut Dilenciliği” oyununda yer alan tipler: Karagöz, Hacivat, Zenne, Abdal, Rum, Bey.¹⁰

Oyunlar önce bir mukaddime ile başlıyor ve sonra bir semai yer alıyor. Arkasından bir perde gazeline yer veriliyor. İhsan Rahim tarafından neşredilen dokuz oyundan beşinde muhavere kısımlarına yer veriliyor. Kalan dört oyundan biri olan İki Kıskaç Hemşireler Yahut Biçare Delikanlı oyununda gel-geç muhaveresi yer alırken Karagöz’ün Rüyası, Abdal Bekçi ve Karagöz’ün Evlenmesi Yahut Bedava Dayak Yemesi başlıklı oyunlarda muhavere kısmı yer almıyor.¹¹ Kaynak, oyunlarda yer alan muhaverelerin listesini şöyle belirtiyor:

¹⁰ Kaynak, *İhsan Rahim’in Neşrettiği Şarklı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 205-206.

¹¹ Kaynak, *İhsan Rahim’in Neşrettiği Şarklı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 206-207.

1. Ham Hum Şaralop Ara Muhaveresi (Ferhat ile Şirin Yahut Hain Valide)
2. Gel Geç Muhaveresi (İki Kıskaç Hemşireler Yahut Biçare Delikanlı)
3. Akıl ve Bilmece Muhavereleri (Müthiş İntikam Yahut Fedakâr Komşu)
4. İsim Değiştirme (Karagöz'ün Doktorluğu)
5. Turşu (Karagöz'ün Yazıcılığı Yahut Dilenciliği)¹²

Fasıl ve bitiş bölümleri ise herhangi bir başlık altında verilmiyor. Oyunun hemen ardından ise şarkılar, marşlar ve kantolar yer alıyor. Makalesinin ek kısmında Kaynak, fasıllarının konu özetlerini de aktarıyor. Oyunların özetleri şöyledir:

Abdal Bekçi

Zenne, Hacivat'ın evini kiralar. Bunu öğrenen Matiz, Karagöz'ü evi gözetlemesi için görevlendirir. Zenne'nin Çelebi ile anlaşmasını gören Karagöz, evi gözetlemeye başlar ve Zenne ile Çelebi arasındaki parolayı unuttur. Böylelikle eve giremez. Çelebi gelir ve eve girer. Karagöz de ardından eve gelir. Birlikte eğlenmeye başlarlar. Matiz gelir ve Çelebi ile Karagöz korkularından yüklüğe ve tavuk kümesine saklanırlar. Matiz, Karagöz'ü tavuk kümesinden çıkarır ve oyun Karagöz'ün feleğe sitemiyle biter.¹³

İki Kıskaç Hemşireler Yahut Fedakâr Komşu

Eve gelme teklifini reddeden Bey'i rezil etmeye karar veren Zenne onun elbiselerini alır ve sokağa atar. Bu durumu gören Karagöz ve Hacivat da ona yardım etmek isterlerken aynı akıbete uğ-

¹² Kaynak, *İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 207.

¹³ Kaynak, *İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 212.

rarlar. Sonunda Matiz gelir ve Zenne'den üçünün kıyafetlerini alarak onları kurtarır.¹⁴

Tahir ile Zühre

Bey, ölen hizmetçisinin yerine birini aramaktadır. Hacivat da kendisine Karagöz'ü önerir. Bey, kızı Zühre ile Tahir'i evlendirmeye karar verir ve Karagöz'den düğün hazırlıklarına başlamasını ister. Bu arada Karagöz, Bey'den kendisini evlendirmesini ister. Ancak bulunan kadını yaşlı olması nedeniyle istemez.¹⁵

Müthiş İntikam Yahut Fedakâr Komşu

Bey'in kızı ile Dursun'u konuşurlarken gören ve kızda gözü olan Kasım adlı bir hizmetçi durumu Bey'e bildirir. Bey, Dursun'u çağırır ve bu sevdadan vazgeçmesini söyler. Bunu kabul etmeyen Dursun'u en ağır işlerde çalıştırılması için Karagöz'e teslim eder. Kasım ise Bey'i öldürüp hem kızını almayı hem de Bey'in mallarına konmayı düşünmektedir. Konuyu Karagöz'e açar ve para karşılığında onu kafaladığını sanır. Ancak çalıştığı kapıya ihanet edilmesini kabul edemeyen Karagöz, durumu Bey'e aktarır ve Kasım'ın getirdiği zehirle Kasım'ı zehirler. Bey, durumu görünce razı olur ve kızını Dursun'la evlendirir.¹⁶

Karagöz'ün Evlenmesi Yahut Bedava Dayak Yemesi

Karagöz, Hacivat'tan sözünü tutup kendisini evlendirmesini ister. Başvurdukları Efendi zamanın uygun olduğunu belirtip hazırlıklara başlamalarını söyler. Görücüler Karagöz'ü görmeye gelirler ve beğenirler. Düğünden sonra Karagöz, gelinin yüzünü görünce neye

¹⁴ Kaynak, *İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 212.

¹⁵ Kaynak, *İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 212-213.

¹⁶ Kaynak, *İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 213.

uğradığını şaşırır ve kızı istemez. Hacivat'ı sorumlu tutup kızı alıp götürmesini ister.¹⁷

Karagöz'ün Doktorluğu

Karagöz, Hacivat'ın eczahanesine gider. Karagöz, kendisinin de tabip olmak istediğini belirtir. Hacivat ona bir takım sorular sorar ve eczhanesinde yanına yardımcı olarak alır. Bir iş için çıkıp gider. O gittikten sonra eczhaneye hastalar gelir ve Karagöz'le aralarında birtakım komik sohbetler geçer. En son Matiz gelir ve Karagöz'ün kendisiyle dalga geçtiğini sanarak onu cezalandırmaya kalkar. Bunun üzere Karagöz ise bir daha anlamadığı bir işe kalkışmaya tövbe eder ve Matiz de onu affeder.¹⁸

Karagöz'ün Rüyası

Karagöz, Hacivat'a gördüğü bir rüyadan bahseder. O esnada Hacivat'ın kızı ile Dursun'un konuştuklarına şahit olur. Kız, sahip olduğu altını Dursun'a verecektir ve böylelikle Hacivat'ı evlenmeleri için ikna edeceklerdir. Anlattığı rüyadan ötürü ise Hacivat, Karagöz'ün delirdiğini sanmaktadır. Dursun'u onun yanına getirir ve onu okuyup üflemesini ve iyileştirmesini ister. Dursun'a Hacivat'ın kızıyla konuştuğunu ve her şeyi bildiğini söyleyen Karagöz, bu işe aracı olur ve Hacivat'ı ikna ederek kızının Dursun'la evlenmesine vesile olur.¹⁹

Ferhat ile Şirin Yahut Hain Valide

Evinin önündeki molozların kaldırılmasını isteyen Karagöz, durumu Hacivat'a bildirir. Hacivat ise bunların birinin Elma Dağı diğerrinin ise Şirin'in köşkü olduğunu söyler. Karagöz'e Ferhat ile

¹⁷ Kaynak, *İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 213.

¹⁸ Kaynak, *İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 213.

¹⁹ Kaynak, *İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları*, s. 214.

Şirin'in aşk hikâyesini anlatmaya başlar. Şirin'in annesi Ferhat'a Elma Dağı'nı delerek Amasya'ya su getirmesi şartını koşar. Karagöz de Ferhat'a kazma kürek verir. Dağı tam delmek üzereyken cadı gelir ve Ferhat'a Şirin'in öldüğünü söyler. Bunun üzerine Ferhat, cadıyı kazmayla öldürür. Tam kendini öldürecekken Şirin gelir ve Ferhat'a ölmediğini bildirir. Düğün hazırlıkları başlar.²⁰

Karagöz'ün Yazıcılığı Yahut Dilenciliği

Hacivat, Karagöz'e boş oturmamasını ve bir işe girmesini tembih eder. Karagöz de bir yazıcı dükkânında işe girer. Dükkâna sırasıyla Zenne, Abdal, Rum, Matiz ve Bey gelirler. Karagöz, söylenenleri bir türlü doğru anlayamaz ve doğru yazamaz. Bunun üzerine dükkândan gitmek zorunda kalır.²¹

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı Dizisinin Birinci Cildindeki On Hikâye

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı

Cüz 1-2²²

Abdal Bekçi

- Ha* – Maşallah hanım kızım safa geldiniz.
Zenne – Allah'a emanet olun Hacivat Çelebi. Acaba aramızdan kara kedi mi geçti ki çoktan beridir gözükmediniz?
Ha Ne münasebet efendim malum ya hem serde ihtiyarlık var hem de benim afyonî olduğumu bilmiyorsunuz.
Zenne – Güzel amma efendim hiç olmazsa arada sırada teşrif eder de bir acı kahvemizi içerdiniz.

²⁰ Kaynak, İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları, s. 214.

²¹ Kaynak, İhsan Rahim'in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları, s. 214.

²² Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 1-2: Abdal Bekci, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütüphanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

- Ha* – Artık efendim bu bapta olan kusurumu ihtiyarlığıma veriniz de affedin. Her ne hal ise böyle bagteten teşrifinizden bir şey anlamıyorum.
- Zenne* – Ah Hacivat Çelebi, başıma gelenleri hiç sormayın.
- Ha* – Hayır ola efendim ne gibi bakayım.
- Zenne* – Efendim malum ya şimdiye kadar oturmakta olduğumuz hanenin havası pek fena olduğundan gerek ben ve gerekse cariye hiç hastalıktan baş alamadık.
- Ha* – Vah vah hanım kızım.
- K* – Yine aşağıda ördek vah vahlarına başladı.
- Zenne* – Derken Hacivat Çelebi baktım ki orada oturdukça rutubet münasebetiyle hiçbir gün başımızı doğrultamayacağız. Ben de düşündüm taşındım kız cemal-fer. Bari Hacivat Çelebi eski dosttur. Elbette bizim bir çaremize bakar diyerek geldik.
- Ha* – Pek ala etmişsiniz efendim.
- (2) *Ha* – (Cariyeye) Sen nasılsın bakayım Cemalfer kızım.
- Kız* – Eteklerinizi öperim. Duada kusurum yok.
- Ha* – Efendim tamam zamanında teşrif ettiniz şimdiki halde benim de elimin altında iki üç odalı kutu gibi bir ev var. Hatta matbah levazımata varıncaya kadar içinde mevcut olduğundan bulunduğunuz evden eşya ve öte beri getirmeğe lüzum yoktur.
- Zenne* – Teşekkür ederim Hacivat Çelebi.
- Ha* – Estağfurullah efendim. Malum ya siz benim küçükten beri elimde büyüdünüz.
- Zenne* – Eksik olmayın efendim. Fakat evi bir kere görebilir miyiz?
- Ha* – Hay hay efendim. Buyurun da hanenize bir miktar teneffüs ediniz de andan haneyi size gezdireyim.
- Zenne* – Tacizlik olmasın Hacivat Çelebi. Hemen şimdi evi görsek?

- Ha* – Tacizlik ne demek efendim mademki haneyi görmek istiyorsunuz buyurun da sizi gezdireyim (Giderler).
- Ha* – İşte efendim şurası matbah şurası da tavuk kümesi, alt kat da mermer döşelidir.
- Zenne* – Pek ala pek güzel.
- Ha* – İşte efendim yukarıda üç oda olup döşemesi vesair lazım olan şeyleri mevcuttur.
- (3) *Zenne* – Pek ala Hacivat Çelebi. Bunun acaba mahiyesi kaç kuruştur?
- Ha* – Canım efendim bu hanenin mahiyesi ne kadar olacağını bilmez değilsiniz ya! Hemen Allah safa-yı hatır versin. Siz şimdiki halde güzel güzel oturun da sizinle edecek değilim ya? Evin değeri her ne ise anı siz eda ve tesviye edersiniz hemen. Allah rahatlık versin.
- Zenne* – Peki efendim. Biz de bize düşeni icra ederiz.
(Matiz gelir)
- Matiz* – Hay gidi kahpe felek hay yine kalaysız tencerede yürek mi kavur kavur kavurdun.
- K* – Aşağıda yine bir ses var. Hele dur bakayım kimdir o.
(Bakar)
- K* – Oo bu rakı tellalı imiş be!!!
- Matiz* – Lakin pencereden de hiç çoban köpeğinin baktığını görmemiştim. Gel kuçu kuçu.
- K* – Köpek babandır.
- Matiz* – Vay sen adamsın be!!
- K* – Hayır efendim bostan korkuluğu.
- Matiz* – Aşağı gel bakayım kafadar.
- K* – (Gelerek) Geldim aşağı bakayım kafası bol.
- (4) *Matiz* – Senin şahsına bakılınca kulağı işlek bir adam olmalısın.

- K – Öyle efendim, her gün zıvana teli ile ayıklarlar. Vay kahpe oğlu vay!
- Matiz – Beni dinle gözüm.
- K – Söyle bakalım kulağı tozum.
- Matiz – Haydi seninle geçelim Galata'ya bir işkembe çorbası içelim. Hem köprü parası da benden.
- K – Hesaba bakılırsa işkembe çorbası bizden çıkacak gibi anladım.
- Matiz – Ne düşündün?
- K – Vazgeç vazgeç, ben arkadaşla yola gidemem.
- Matiz – Neden o?
- K – Canım adam arkadaşı için on köprü parası verir mi? Ba-husus on para bu on para!!
- Matiz – Yav benim canım işkembe çorbası istiyor.
- K – Şimdilik iştahım yok.
- Matiz – Öyle ise kafadar sen yemedikten sonra ben de yemem.
- K – Derdimi ye köpek oğlu.
- Matiz – Şimdi senin adın nedir bakayım?
- K – Benim adım Karagöz.
- Matiz – Karga gözü mü?
- K – Hayır martı göz.
- (5) Matiz – Anladım, senin adın Martıgöz öyle mi?
- K – Değil ulan Karagöz.
- Matiz – Pekâlâ Karagöz. Fakat sen benim adımı sormadın.
- K – Orası doğru, ey senin adın nedir bakayım?
- Matiz – Bana adla sanla Deli Tuzsuz derler.
- K – Zaten senin tatsız tuzsuz olduğunu yukarıdan gördüğüm gibi anladım ya!
- Matiz – Şimdi bak sana bir şey söyleyeceğim.
- K – Varıver bakalım.

- Matiz* – Şimdi sen beni dinle de çok bakayım şuraya ve bir de cebinde olan mendilini de boğazına bağla.
- K* – O neden o!!
- Matiz* – Kafan yere düştüğü vakit çamur ve toz olsun.
- K* – Hay inayetinle yerin dibine yat. Baksana bu işten vazgeçtim.
- Matiz* – Baksana kafadar. Eğer benim kestiğim kafayı beğenmez isen köşe başında dikici vardır. Yirmi para veresin diktirirsin kafanı.
- K* – Baksana bana ey!! Bu kafa yerinden çıktıktan sonra kimseye faydası olmayacağı gibi hele bana hiç faydası olmaz.
- K* – Söyle bakalım mısır buğdayı lakin şu tabak ne ala şeydir, herifi bal mumuna çevirdim be.
- (6) *Matiz* – Sen ne iştesin bakayım?
- K* – Boş gezenin boş kalfası.
- Matiz* – Demek sen bir işte değilsin öyle mi?
- K* – Ah!! Efendim fakirlik ayıp değil ya.
- Matiz* – Vakıa lafın doğru fakat it sürü de para kazan demişler. Onu bilmiyor musun?
- K* – Bari ben de seni sürüyeyim de para kazanayım.
- Matiz* – Ben bu akşam rüyada babamı gördüm. Ey oğlum! Şimdiye kadar 999 kanın vardır. Bu akşam önüne bir orta boylu kara sakallı esmerce bir herif çıkacak. Anın da işini bitir de senden razı olayım demesin mi?
- K* – Vay köpek oğlu! Bu adeta benim şeklimi tarif ediyor. Baksana tatsız tuzsuz ağa, bana kalırsa o rüya şeytanîdir sakın ona uyma.
- Matiz* – Ne demek uyma, ben pederimin vasiyetini meydana koymalıyım.
- K* – Güzel amma vasiyetname meydanda a imanım.

- Matiz* – Canım sen de işi amma uzatıyorsun adam bir baba yığitten bir çürük kafayı esirger mi?
- K* – Vay köpek oğlu köpek! Bu laflarla beni sözüm yabana mahcup edecek sanki.
- Matiz* – Hem bak seni kaç tane illetten kurtaracağım diş ağrısı, baş ağrısı, kulak ağrısı, çene ağrısı, boğaz ağrısı, daha bilmem ne ağrısı. Hele mihnetlik etme de otur (7) şuraya bakayım. Seni ilk posta ile ahirete göndereyim.
- K* – Pır ol be. Ya benim gönlüm üçüncü posta ile gitmesini arzu ederse?
- Matiz* – Şimdi bana bak sana gördüreceğim hizmet buraya iki karı gelmiş. Anların biraz suyu kaçıkçadır.
- K* – Mart oldu mu ya!!
- Matiz* – O neden?
- K* – Çünkü portakalların suyu o vakit kaçar da onun için.
- Matiz* – Şimdi sana ayda beş yüz kuruş aylık vereceğim. Şuradaki karıları arka kapıdan gözetmeli. Şayet paran biterse gelip beni çiftlikte görmeli.
- K* – Orası kolay amma beş yüzün birisi peşin olmalı.
- Matiz* – Al. (Verir) İşte ben gidiyorum. Göreyim seni ha!
- K* – Gör beni ha!
- Matiz* – Az daha unutacaktım. Git sen de kıyafetini tebdil et, onlar seni tanımasın.
- K* – Orası kolay. (Giderler)
- K* – Baksana bana abla.
- Ka* – Ne var herif?
- K* – Şu benim sopa var idi evvela onu bana ver. İkincisi.
- Ka* – Ay herif böyle ne olacaksın?
- K* – Mahalle bekçisi olacağım ulan.
- (8) *Ka* – Ay bu suratla mı bekçi olacaksın?

- K* – Hayır öteki evdeki suratla.
- Ka* – Vay! Senin öteki evin de mi var seni külhanî.
- K* – Seni (Döner) yalan yalan ulan. Elini dayağa alıştırma sonra elin alışır da aramızda maarife çıkar.
- Ka* – Doğru söyle herif ne olacaksın bakayım?
- K* – (İşi anlata)
- Ka* – Öyle ise haydi git de kapının önünü iyice bekle.
- K* – İşte ben gidiyorum (Gelir). Ya herifin dediği gibi karıların suyu kaçakça ise hani demek isterim ki acizane ve mehcürane ve mahmurane benim de o eve girmekliğim lazım değil midir ya! Efendim elbette lazımdır evet efendim girerim ya. Şimdi buraları bırakalım da biraz da bekçi bulunduğumuz için yangın bağırması ve aylak toplamasını talim edeyim. Yangın var turlu fıçısında tahta boştan çamaşırları kaldırım ha! (Mükerrer) Ay! İyi hatırıma geldi gideyim Hacivat'tan bekçi aylığı isteyim. (Gelir) Kapıyı çalar.
- Ha* – Efendim kimdir o dakk-ı bap eden?
- K* – Hay kerata hay kimdir? Kuru köfteyi kebab eden diyor görüyor musun işi bir kere. Bekçi geldi aylık istiyor.
- Ha* – Canım biz daha üç gün oldu aylığı vereli.
- K* – Bak ben orayı hesap edemedim. Her ne hal ise (9) varayım evde köşe penceresinde oturayım da bakalım gelen giden var mı? (Gider) (Çelebi gelir)
- Bey* – (Yalnız) Acaba sevdiğimi nerede bulayım? Kimlere sorayım? (Zenne gelir)
- Zenne* – Vay beyim efendim nerede kaldınız bakayım?
- Bey* – Efendim nerede kalacağım öteki oturduğunuz mahalleyi aradım. Oradan çıktığınızı haber aldım amma nereye gittiğinize dair kimseden bir malumat alamadım.

- Zenne – Canım efendim biz çıkarken köşe penceresinde tutucuya bir kâğıt bırakmış idik.
- Bey – Ben de gerek öyle bir kâğıttan malumatım yok. (Kara göz yukarıdan bakar)
- K – Vay aşağıya Pazar kurulmuş be. Fakat gideyim de kulak misafiri olayım bakalım laf ne yolda olacak. (Gider)
- Bey – Nasıl efendim inşallah buradaki hanenin havasından memnun musunuz?
- Zenne – Pek güzel beyim öteki ev gibi maks değil.
- Bey – Orası güzel amma efendim şu girip çıkmada bir güçlük var mı acaba?
- Zenne – Ne münasebet efendim. Zaten evi bize bulan Hacivat Çelebi'dir. Malum ya kendisi de hem afyon tiryakisi ve hem de pişkince bir adamdır.
- (10) K – Kulakları çınlasın Hacivat aşağıda yine medhin oluyor.
- Çelebi – Pek ala efendim. Daha bir mani var mı acaba?
- Zenne – Canım ben deminden evdeki pencereden işi biraz anlar gibi oldum.
- Bey – Ne gibi bakayım efendim.
- Zenne – Bizim Deli Tuzsuz bu evi tuttuğumuzu haber almış öyle vakitli vakitsiz kimse girmesin diyerek bir abdal bekçi tutmuş.
- K – Galiba aşağıda zikr-i cemiyetimiz sirkat olunuyor.
- Bey – Bari dediğimiz adam öyle korkulu birisi mi?
- Zenne – Ne münasebet efendim igim çuşun birisi.
- K – O iyi anlayamadım.
- Bey – Desenize a kendisi vurdum duymaz bir şey.
- K – Bakalım vurdum duymaz mı yoksa içeriye adam koyamaz mı?

- Zenne – Evet efendim anın gibi bir şey bu bapta siz hiç merak etmeyin haydi efendim buyurun gidelim.
- Çelebi – Güzel amma efendim daha vakit erken. Bendeniz biraz dolaşayım da öyle geleyim.
- Zenne – Siz bilirsiniz efendim.
- Çelebi – Fakat efendim geldiğim zaman kapının açılması için bir parola lazım değil mi ya?
- Zenne – Güzel mütalaa ettiniz beyim. Anın için geldiğiniz zaman kapıyı çalarsınız ben de size kimsiniz derim. Size de parola olmak (11) üzere lofça çivisi dersiniz ben de kapıyı açarım.
- K – Ulan aşağıda bir çivi lafı oldu amma ne çivisi olduğunu anlayamadım.
- Çelebi – Öyle ise efendim şimdilik size ya hu.
- Zenne – Ya min hu efendim. (Giderler) (Karagöz gelir)
- K – Oğlan bir çivi dedi amma ne çivisi olduğunu anlamadım ki... Hay aksi şeytan hay... Ulan nasıl gelirse gelsin şu kapıyı çalarım çivileri sayarım. Elbette birisi rast gelir... Efendim... Münasebet değil mi ya!!
- K – (Kapıyı çalar) (İçeriden)
- Zenne – Kimdir o?
- K – Benim, ha! Benim olacak değil sahih, az daha işi falso edecektim, efendim çivi.
- Zenne – Canına yandığım ne çivisi olduğunu anlamadım ki (Şimdi bizimkisi rast gele) Efendim çivi.
- Zenne – Efendim ne çivisi?
- K – Tokmak çivisi karpıçe, nalın, natır, tavan, kalıp, bağdadi, divanhane, nalbant, seng kanadı, şinanay, kaplama çivisi, mandal temel çivisi can çivisi çivilerin çivisi mutlaka çivilerden birisi bizim beyin çivisi kalmadı çivilerin birisi şimdi oğlan gelirse keyfiyet anlaşılır amma sonra fena olur işin gerisi.

- (12) *Zenne* – A ayol, orada ne sayıklayıp duruyorsun bakayım.
- K* – Çivilerden dolayı çivilerin irisi.
- Zenne* – A ayol, mademki çivi satıyormuşsun arkadaki sokakta bir iki tane kapı var, git de saydığın çivileri dülgere göster.
- K* – Dülgerlerden evvel gelecek bey ile size göstermek hepsinin iyisi.
- Zenne* – Ay haydi ayol defol kapının önünden inayet ola git başka kapıya.
- K* – Demek bizim laflar dilenci duası yerine geçti öyle mi? Öyle misi ziyade. Hele ben köşe penceresinde oturayım da elbette deminki züppe gelecek. Anın arkasından ben de içeriye haydi uğurlar ola. (Karagöz gider) (Bey gelir, Karagöz arkasında)
- Çelebi* – Zannedersem vaktinde geldim meydanda da kimse-ler yok. (Kapıyı çalar)
- Zenne* – Efendim kim o?
- Çelebi* – Çivi.
- Zenne* – Ne çivisi?
- Çelebi* – Lopça çivisi.
- K* – Tüü? Allah müstehakını versin. Saydığım çivi kalmadı. Şu lopça çivisi hatırıma gelmedi.
- Çelebi* – Hemen efendim geleyim mi?
- Zenne* – Hay hay etrafınıza bakınız da geliniz.
- K* – Gitsene ulan enayi.
- (13) *Çelebi* – Efendim kime diyorsunuz enayi diye?
- K* – Lakin sahih oğlan eşek oğlu eşek be.
- Çelebi* – Affediniz hanımefendi hem adamı çağırıyorsunuz hem de bir takım yolsuz laflar söylüyorsunuz.
- Zenne* – Estağfurullah efendim, cariyeniz o gibi kelamda bulunmadım. Hemen siz içeriye teşrif ediniz.

- K* – Gitsene ulan puşt.
- Çelebi* – Yo! Hanımefendi siz adeta namusa ait laflara başladınız.
- Zenne* – Canım efendim size kimsenin bir dediği yok.
- Çelebi* – Nasıl dediği yok kulağıma mı inanayım yoksa size mi inanayım.
- K* – Lakin oğlan en keş zampara imiş ha!
- Çelebi* – Efendim keş kim?
- Zenne* – Estağfurullah efendim öyle bir laf olmadı.
- K* – Vay enayi katır vay!
- Çelebi* – Hakikat pek ayıp ediyorsunuz hanımefendi artık siz ulu orta yürümeğe başladınız. Bilmiş olaydım gelmezdim.
- Zenne* – Canım beyefendi, size bu gece bir hal olmuş.
- Çelebi* – Hayır efendim ne hal olacak, işitmekte olduğum laflar meydanda.
- K* – Şaka bir tarafa amma oğlan pek aşağı taayyüncülerden imiş.
- Bey* – Ne demek efendim mutlak sizinle kozumu pay etmeliyim benim taayyüncülüğü nerde gördünüz bakayım?
- (14) *Zenne* – Estağfurullah efendim o nasıl lakırdı.
- Çelebi* – Canım söylediğiniz lafı bilmiyorsunuz.
- Zenne* – Efendim hiçbir şey söylediğim yok. Hemen siz etrafınıza bakın da bahçe kapısından buyurun.
- K* – Ben de bari biraz Eminönü'nde gezineyim.
- Çelebi* – Demek başka dostunuzu bulmak için öyle mi?
- Zenne* – Canım beyefendi ne söylüyorsunuz gül üstüne gül koklayanın gül kadar ömrü olsun. Hele siz içeriye buyurun bakayım.
- Çelebi* – Acayip bu akşam benim kulaklarıma bir hal olmuş işte. Ben geliyorum. (Gider) (Karagöz de arkasından gider)
- K* – Ben bari şimdilik matbaha gireyim.

- Zenne* – Efendim şöyle yukarıki odaya buyurun.
- Çelebi* – Pekâlâ efendim amma şu söylediğiniz lakırdıları hiç sizin nezaketinize veremedim.
- Zenne* – Estağfurullah efendim size hiçbir şey söylemedim. Mutlak size bir hal olmuş.
- Çelebi* – Efendim bana ne hal olacak.
- Zenne* – Canım siz buraya gelirken arkanıza baktınız mı?
- Çelebi* – Evet baktım. Kuyruksuz bir köpek vardı.
- K* – Babandır köpek eşek oğlu.
- Cariye* – Aman hanımefendi aşağıda kocaman kocaman bir köpeğim var.
- Zenne* – A kız nerede bakayım.
- Cariye* – Matbahın içinde. Ben girmeğe korkuyorum arslanım.
- (15) *Zenne* – Acaba her gün ekmek verdiğimiz köpek olmasın.
- K* – Ekmeğiniz kısmet olur. Bu akşam yiyeceğim.
- Cariye* – Hayır efendim bu kocaman kara bir köpek.
- Zenne* – Haydi kız korkma. Eline bir değnek al da matbaha gir.
- Cariye* – Aman hanımefendi ben yalnız matbaha girmeğe korkarım arslanım. Ya üstüme doğru havlarsa (Karagöz havlar)
- Cariye* – Aman hanımefendi ne fena fena havlıyor. Ben yalnız matbaha girmeğe korkarım.
- Zenne* – Dur bakalım kız sen de bari ben de geleyim.
- Çelebi* – Ne o hanım! Bendeniz girerken köpek mi girmiş?
- Zenne* – Zannedersen öyle olmalı efendim.
- Çelebi* – Öyle ise beraber aşağı inelim. (İnerler)
- K* – Hav hav hav.
- Zenne* – Hay külhani hay. Sakın korkmayasın. Bizim abdal bekçi imiş. Ben de bir şey zannettim. A ayol haydi gel. Burada bizi bekle biraz eğlen.

- K – Zaten benim de fikrim o değil mi.
- Çelebi – Aman baba sen tuhaf bir adama benziyorsun. Buyurun muhabbet edelim.
- K – Baksana çivi hanım. Dişe dokunacak bir şey yok mu? Çünkü malum ya pisboğazım.
- (16) Zenne – Efendim her şey var ne istersiniz bakayım.
- K – Ne var bakayım söyle.
- Zenne – Efendim fındık var fıstık var tuzlu badem var. Yaş meyvelerden elma var armut var.
- K – Desene ulan yemiş iskelesinde bir şey kalmamış hepsi burada.
- Ç – Asıl baba efendi bu yemişlere diyecek yok ya.
- K – Evet yemiş. Hayır efendim nasıl yemiş.
- K – İkimizden biri yemim ama kangımız yemiş bilmem.
- Zenne – İçkilerden ne içersin bakalım.
- Ç – Efendim bendeniz hani ya mastika olmazsa düz içerim.
- K – Ben de icabına göre yokuşta bile olsa içerim.
- Ç – Canım baba efendi ne kadar nekre mizaçsınız.
- K – Af edersiniz beyefendi öyle gelir gelmez gözü açtır diye yürüme.
- Ç – Hayır efendim o demek değil muradım.
- Zenne – Mevcut içkilerden sana söyleyim de hangisini istersiniz. Cariye andan getirsin.
- K – Söyle bakalım.
- Zenne – Efendim düz var mastika var konyak var.
- K – Aman o konyaktan beyefendiye bir daha verseniz. Vay canına be. Beyoğlu'ndaki Abram Papi'nin dükkânı buraya gelmiş de (17) benim haberim yok. Her ne ise hepsinden iyisi ben mastika içerim. Beyefendi siz.

- Çelebi* – Mademki baba efendi mastika içiyorlarmış ben de mastika içerim.
- K* – Haydi bakalım sen de çivi hanım o deminki saydığın mezelerle şu mastika şişesini al gel bakalım. (Çelebi bir mani söyler)
- Çelebi* – Şimdi baba efendi mani nevbeti sizin.
- K* – Ya ben mani falan bilmezsem.
- Zenne* – Sen de nazlanmasana ya.
- K* – Durun bakayım yapabilecek miyim? Adam aman.
- Zenne* – Yaşa.
- K* – Ayağınızı öpeyim eğlenmeyiniz adam. Amanın arkası gelirse size mani söylerim. Eğer iştahım gelirse. Biz muhabbet eder iken o sarhoş herif gelirse.
- Çelebi* – Lakin şaka hoş amma şimdi Deli Tuzsuz gelirse.
- K* – Akıllı tatsız bile gelse nice vızdır. (Bu aralık şarkı ile sarhoş gelir)
- K* – Vay işitilen sese bakılırsa galiba herif neşf etti.
- Matiz* – (Kapıyı çalar) (İçeride telaş malum)
- (18) *K* – Hakkınız yoktur efendim çünkü nöbette adam vardır.
- Matiz* – (Tekrar çalar) (Bey yüke Karagöz de tavuk kümesine girer)
- K* – Ben kuluçka olmadım amma ne çare galiba bu akşam zorla kuluçka olacağım.
- Matiz* – Ulan açın kapıyı şimdi kapının kanadını kilidini rahatını ve tokmaklarından başlarım ha!
- K* – (Kümeşte) Acele ile herif anahtar deliğini unuttu.
- Matiz* – (Nihayet kapı açılır içeri girer)
- Matiz* – Canım kapıyı bana niçin bu kadar geç açtınız be!
- Zenne* – Efendim size içki sofrası hazırlıyorduk da anın için biraz geciktik.

- K* – (Kümeſte) Acaba sarhoſ bu dubarayı yuttu mu dersin!
Bana kalırsa pul sayıklıyor. (Bu aralık kümeſte horoz öter)
- K* – (Kümeſte) Sus ulan bu cenabet de horozların.
- Matiz* – Vay kümeſte horoz ötüyor. Böyle vakitsiz öten horozun başını kesmeli. Ver bakayım nazeninim ſu bıçağı.
- Zenne* – Canım gece vakti vazgeçiniz zaten duracak haliniz yok.
- Matiz* – Nasıl vazgeç gece yarısında öten horozun başını kesmeli diyerek pederin vasiyeti vardır.
- K* – (Kümeſte) Yine vasiyetname lafı meydana çıktı. Ah köpek oğlu horoz ah. Senin narına ſimdi ben de yanaçağım. Gördün mü ettiğın işi. (Tekrar öter) Sus ulan be! Belki herif seni kesmeğı unutmuştur. Tekrar hatırına getirdin.
- Matiz* – Hele verin bana ſu bıçağı siz bakayım.
- K* – (Kümeſte) Gördün mü ettiğın işi köpek oğlu. (Tekrar öter) Artık istediğın kadar öt.
- Matiz* – ſu mumu da bana tutun bakayım. Vay kümeſte sansar var.
- K* – (Kümeſte) Galiba herif bizim derimizi yüzecek.
- Matiz* – Bunun böyle homurdanmasına bakılırsa bu mutlak çoban köpeğı olmalı.
- K* – Köpek babandır eşek oğlu!
- Matiz* – Vay bu köpek lakırdı söylüyor ſu mumu buraya getirin bakayım. Vay abdal bekçi.
- K* – Söyle bakalım budala eşekçi.
- Matiz* – Ulan ben sana böyle mi tembih ettim söyle bakayım.
- K* – Hayır efendim böyle tembih etmediniz amma nasılsa zamparalık damarlarım mağlup galeyana başlayarak buraya terfi ettim.

- Matiz* – Ulan ben bundan bir şey anlamadım buraya nasıl geldin anı söyle.
- K* – Efendim şey oldu da o şey olduğu için ben de şey ettim. Sonra şeyden dolayı şey olacağını mülhaza ettiğim cihetle şey ile beraber burada bulundum.
- (20) *Matiz* – Ben bundan bir şey anlamadım. Haydi çık dışarıya bakayım. (Döner) (Karagöz dışarıda)
- K* – Öyle! Mart içeriye pire dışarıya. Vay kahpe oğlu felek vay. Bize bir tavuk kümesini bile çok gördü. Her ne ise ben de herife bahusus yükte bulunan züppeye rahat vermem ya!

(21) **Bekçi Muhaveresi**

- Ha* – Efendim eğer dinlerseniz size mufassal bir şey nakledeceğim.
- K* – Saatçi dükkânında fasülye mi yedireceksin?
- Ha* – Değil efendim yani tuhfe-amiz bir nükte.
- K* – Tere torlu kuru güfte mi?
- Ha* – Yok birader. Sen adeta istihza ediyorsun.
- K* – Ben senin ile Hacivat hiçbir vakit istibra etmem.
- Ha* – Bak efendim bu lakırdınızdan adeta istihza çıkar.
- K* – Akıllı adam olursa iki senede vakıa eczası çıkar.
- Ha* – Allah layıkını versin. Canım birader size bir şey söyleyeceğim.
- K* – Bunu böyle söyleyen a!!
- Ha* – Efendim geçen gün evde otururken hatıra bir şey hutur etti.
- K* – Boza içerken genzine tarçın mı gitti?
- Ha* – Değil efendim lakırdıyı ne kadar ters anlıyorsun?
- K* – Ulan kimin yüzüne havlıyousm?
- Ha* – Ha ha ha. Aman Karagöz ne kadar nekre mizaçsın.

- K* – Kim halt etmiş?
Ha – Efendim ne gibi?
K – Benim için gözü açtır deyü.
(22) *Ha* – Yok birader ben bu kadar laf söylüyorum sen yine ters anlıyorsun! Vefa’da bargir mi kişniyor?
K – Hayır Zeyrek Yokuşu’nda eşek zırlıyor.
Ha – Canım birader dünyaya eşek gelmişsin eşek gidiyorsun.
K – Ya! Sen katır geldin de hayvan mı gideceksin?
Ha – Ulan ne eşka-yı ümmetsin!
K – Sensin eşekçi be kerata!
Ha – Canım sen hele beni dinle. Derken birader can sıkıntısıyla evden çıkarak ver elini Zeyrek.
K – Derken Hacivat ver ayağını Unkapanı.
Ha – O ne demek?
K – Ya Zeyrek elini verir de Unkapanı ayağını vermez mi?
Ha – Değil efendim yani Zeyrek’teki vararak bir sükna-yı kebirle tesadüf ettim.
K – Onda pek iyi etmişsin.
Ha – Ne gibi?
K – Sütmenin oğlu Bekir’e tasadduk ettiğinden dolayı.
Ha – Hayır efendim sükna-yı kebir.
K – Şamdancı Bekir kim ulan?
Ha – Efendim kabahat bendedir ki senin gibi herifle laf ediyorum.
(23) *K* – Şimdi atmaca gibi yüzüne yapışırım ha. Ey sonra?
Ha – Sonrası efendim bu haneden eskiden beri bendenizi tanıdıkları cihetle beni içeriye alarak birkaç tane şarkı falan söyleterek giderken dahi biraz akçe verdiler.
K – Ne vardı içinde Hacivat.

- Ha* – Efendim neyin?
K – O verdikleri bohçanın.
Ha – Değil efendim yani para verdiler.
K – Yani mangır. Ey sonra?
Ha – Sonra efendim aman Hacivat Çelebi yolun bir daha düşerse yine teşrif edin diyerek ziyadesiyle rica ettiler. Anın üzerine ben de benim bir refikim Karagöz vardır. Bir daha geldiğim zaman beraberce geliriz. Zira kendisi tuhaf tuhaf şeyler söyler diyerek sizi vafettim.
K – Ulan benim neyimi fasıl ettin?
Ha – Değil efendim yani hoş tabiatlıdır dedim.
K – Hoşab budalası mıdır dedin?
Ha – İlahi Karagöz ne diyeyim sana yani zat-ı alinizi.
K – Hangi Saatçi Ali’yi?
Ha – Değil efendim yani hüsn-i halini söyledim.
K – Hüseyin’i Ali’ye mi söyledin?
Ha – Karagöz uzun ediyorsun!!
(24) *K* – Ne darılırsın bunun uzununu kısası var mı adam gibi laf söyle de anlayım.
Ha – Şimdi lafın hulasası zannedersen bende para yok.
K – Ey nasıl biliyorsun Hacivat? Tayırlıktan pek fena uçuyorum.
Ha – Hani ya senin evde bir zurnan vardır sen git anı al gel. Ben de eve haber vereyim. (Giderler) (Karagöz evden zurnayı alıp gelir. Hacivat dahi gelir) Vay Karagöz zurna?
Ha – Buyurun efendim gidelim çünkü mesafe baittir.
K – Hangi deftere kayıttır Hacivat.
Ha – Değil efendim yani gideceğimiz yer uzaktır. (Başlarlar sıçramağa) (Bazı laflar) (Karagöz oturur)
Ha – Aman birader hayli mesafe kat ettik.

- K* – Kılıçalı'den Kadırğa'ya mı indik?
- Ha* – Değil efendim bir kere Fatih'ten Taşkasap'ı bulmak.
- K* – Fatih'teki kör kasap da mı bizimle gidecek?
- Ha* – Yani o semti bulsak yolumuz pek kolaylaşır. (Sıçrarlar)
İşte birader geldik. Sakın yukarıya bakma. Belki ha-
rem bakar mahcup olurum.
- K* – Harem bakmaz da ya Salacak bakarsa?
- Hanım* – Kız Zarafet baksana kapının önüne iki tane bekçi gel-
miş.
- (25) *K* – Bak Hacivat ne diyorlar?
- Ha* – Ne diyorlar efendim?
- K* – Kapının önüne odun kapısından iki tane eşekçi gelmiş
diyorlar. Bari onlar belaya çıkarmamak için sen biraz
havla da ben çüş falan diyeyim.
- Ha* – Halt etmişsin külhani.
- Hanım* – Kız bak gelenler kaç kişidir.
- Arap* – Gelenler iki kişidir.
- K* – Bak Hacivat diyorlar ki gelenler Silivri kapısında
eşekçidir.
- Hanım* – Safa geldiniz bekçi babalar.
- Ha* – Safada daim olun efendim.
- K* – Vefa'da dayım olun efendim.
- Ha* – Vefa'da dayınız mı öldü?
- K* – Hayır Zeyrek'te teyzem öldü.
- Hanım* – Çok oldu mu irtihali dar-ı beka edeli?
- K* – Evet efendim birkaç gün oldu Edirne'ye gideli.
- Ha* – Efendim Edirne'de mi irtihal etti?
- K* – Evet Edirne'de kumar oynadığı için parası bitti.
- Ha* – Aman Karagöz yüreğime indireceksin öyle. Münase-
betsizlik etme de elindeki zurna ile bir taksime git.

- K – Ulan ben Taksim'e gidersem sen de Pangaltı'na mı gireceksin?
- (26) *Hanım* – Vallahi bekçi babalar teşrifiniz pek memnun oldum.
- Ha* – Efendim o sizin hüsn-i nezaketinizdir. Daim baki olsun efendim. Allah ömrünüzü müzdat eylesin.
- K – Ulan bu adeta dilenci duası. Ne verirsin elin ile o gider senin ile gibi bir şey.
- Ha* – Haydi uzun etme Karagöz çal zurnayı! (Karagöz zurna ile Çeribaşının Gelini şarkısını çalar)
- Ha* – Hay külhane hay. Çeribaşının Gelini'ni çaldın öyle mi?
- K – Güveysini bile çalarım.
- Arap* – Aman hanımefendi Benim Halimi Acırsın şarkısını isterim.
- Ha* – Aman birader Arap ne dedi?
- K – Halıcıoğlu İskelesi'nde bir enfiye çeker misin diyor.
- Arap* – Gel yüzünü seyredelim can ile sevdim seni.
- K – Bak Hacivat gel yüzüğümü düşürdüm gördünüz mü onu diyor (Arap gelir)
- Cariye* – Ben zurna sesini pek severim. Biraz yanıkçadır.
- K – Bak Hacivat cariye diyor ki kavrulmuş tuzlu bademi pek severim biraz yanıkça olsun diyor.
- Cariye* – Aman hanımefendi bir şarkım vardır. Eşk ile tahammür olunmuş ehl-i aşkın mayası (27) şarkısını söylesin.
- K – Bak Hacivat cariye diyor ki ekşice bir turşu olmuş patlıcanın tanesi.
- Ha* – Yanlış anlıyorsun birader.
- Cariye* – Onu bilmezseniz Ömrümü vakfeyledim canım sana.
- K – Koltukçu Süleyman çamaşır sepetini verdi mi sana

Hanım – Bekçi babalar müessir bir şey olsun.

Ha – Peki efendim.

K – Ne dedi Hacivat?

Ha – Müessir bir şey olsun diyor.

K – Müsüs bir şey olsun mu diyor?

Hanım – Canım sizin hoş beyitiniz yok mu işte anları söyleyin.

Ha – Baş üstüne efendim. (28) (Hacivat beyit söyler, Karagöz zurna çalar)

Besmeyle çıktım yola
Selam verdim sağa sola
Veli nimet efendim
Akşam şerifler hayır ola

Armut elmayla aşılandı
Bahçe tımara başlandı
Arkadaşım müstehiredir
Çocukları bizden hoşlandı

Halayıklar halayıklar
Ocak başında sayıklar
Bekçinin sesin duyunca
Pirincin taşın ayıklar

Davulumun ipi köşek
İçindedir yorgan döşek
Arkadaşımı sorarsan
İki kulaklı bir eşek

Sepete koydum çileği
Tutamadım o feleği
Arkadaşımı sorarsan
Delik çingene eleği

Havaya attım fişengi
Döndü dolaştı köşeyi
Arkadaşımı sorarsan
Eşekçinin eşeği

Şekerim var ezilecek
Tülbentlerden süzülecek
Daha çok söyledim amma
Çok kapım var gezilecek

Gökyüzünde uçan kuşlar
Başımıza gelen işler
Esef etme Karagözüm
Geliyor bizim bahşişler

(29) Hacivat bendeniz geldim
Sizlere söyleyim derdim
Teşrif ile Karagözüm
Senin için halı serdim

Yelkovanlar daim uçar
Sevdiceğim benden kaçar
Karagözüm hırsız olmuş
Maymuncukla kapı açar

Elindeki peymanedir
Yarım bana biganedir
Karagöz'ü sorarsanız
Selamsızlı cinganedir

İki çifte bir piyade
Zevkime gitti ziyade
Karagöz'ü sorarsanız
Terbiyesiz eşek-zade

Ne gezersin sayı gibi
Kol atarsın dayı gibi
Karagözüm homurdanma
Hırzmalı ayı gibi

Ben sana ah oldum mail
Hakkıma olurum kail
Karagöz'e dayak atın
Arzuma olurum nail

Şeftali diktim bahçeye
Gönderin bahşiş bekçiye
Karagöz kölemdir benim
Onu aldım bir akçeye

Pireler geldi yanıma
Bütün doldu yorganıma
Bekçiler geldi gidiyor
Malumun verin hanıma
(Bahşişi alır giderler)

(30) **Kariin-i Kirama**

“On beş günde bir en nadide marş şarkılar neşroluna-
cağını vaat eylerim.” Bestekar Kemal

Mebusan Marşı

Güftesi: Samih Bey, Bestesi: Zati Bey'indir.

Osmanlılar bugün oldu muzaffer
Fethetti vatanı yeniden asker

Açtı mebuslara yolu süngüler
Yaşasın Niyazi yaşasın Enver

Mazlumlara zalimler yalvarıyor
Hey Allahım bu nasıl ruz-ı mahşer

Gökyüzünde şühedanın hayali
Alkışlıyor sanki ruh-ı kemali

(31) Ah ölmeden görmeliydi bu hali
O kıymetli, muhterem vatan-perver

Uyan Mithat, uyan geldi zamanın
Tutsun dünyayı şöhret ü şanın

Sen bulun önünde şu mebusanın
Yaşa artık evladınla beraber

Hürriyet Marşı

Güftesi: Şevket Gavsî Bey'in,
Bestesi: İsmail Hakkı Bey'in

Ey millet-i Osmaniyan
Ey kavm-i ulviyet-nişan
Şadan olun artık heman
Osmanlılık oldu ayan

Hürriyeti ihraz edip
Yükseklere pervaz edip
Bu mülkü bi-enbaz edip
Osmanlılık oldu ayan

Osmanlı namı muhteşem
Olmuş ezelden muhterem
Gazi şehit olmak ne gam
Osmanlılık oldu ayan

Hıfz-ı vatan hasletleri
Uğrunda kurban her biri
Hep muadelet adetleri
Osmanlılık oldu ayan

Ey sevgili millet yaşa
Ey şanlı kavmiyet yaşa
Ey yek vücut ümmet yaşa
Osmanlılık oldu ayan

(32) **Milli Marş**

Güftesi: Tevfik Fikret Bey'in,
Bestesi: Hasan Refik Bey'in

Çiğnetti yeter varlığımızı cehil ile kahra
Doğrattı mübarek vatanın bağrını sebepsiz
Birlikte bugün bulmalıyız derdine çare
Can kardeşi kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz

Millet yoludur Hakk yoludur tuttuğumuz yol
Ey hak yaşa, ey sevgili millet yaşa var ol
Gel kardeşim annen sana muhtaç ona koşmak
Koşmak ona kurtarmak o bi-bahtı vazifen

Karşında göğüs bağı açık ol gün yatıyor bak
Onsuz yaşamaktansa beraber ölmüş ehven
Her an o güzel sineyi hançerliyor eller
İmdadına koşmazsak onun mahvı mukarrer

Zulmün topu var güllesi kalesi varsa
Hakk'ın da bükülmez kolu dönmez yüzü vardır
Göz yumma güneşten ne kadar nuru kararsa
Sönmez idi her gecenin gündüzü vardır

Millet yoludur....

Ey Hakk yaşa...

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı

Cüz 3²³

İki Kıskaç Hemşireler Yahut Biçare Delikanlı

Semai

Gördün de beni bend ettin

Ne suçum gördün terk ettin

Ağyar ile ülfet ettin

Perde Gazeli

Hay Hakk

- H – Şem-i bahtım gösterir bir zıll-ı cazip perdede
Seyreden görsün hayalat-ı acaib perdede
Hazret-i Şeyh Küşteri'nin sanatın göstermeğe

Gel Geç Muhaveresi

- H – Rakibin göz süzüp geçmeleri
K – Ne çeker acemi sakalar elinden a Sofya çeşmeleri.
(3) H – Yâra yalvardım bizim tarafa anlatsın.
K – Beytinin ortasında kahve çömleği patlasın.
H – Bugün sevdiğim bana yan baktı.
K – Mahallede yangın oldu kaynanam yorganı kaptı.
H – Sevdiğimi elimden aldı rakip.

²³ *Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı*, Cüz 3: İki Kıskaç Hemşireler Yahud, Biçare Delikanlı, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütüphanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

- K* – İki katlı ekmek kadayıfı olsun ya nasip.
H – İki satır yazı yazdım güzellik tahtasına
K – Bir yumruk yiyeceksin Hacivat beyninin ortasına.

Birinci Perde

- Zenne* – Vay maşallah! Rezzaki Bey pek acele gidiyorsunuz.
Bey – Evet traş olmak için perukar gidiyorsun. Lakin bendeniz sizi tanıyamadım.
Zenne – Bendeniz sizi pek çabuk tanıdım dikkat ediniz.
Bey – Her ne hal ise müsaade ediniz de bendeniz gideceğim.
Zenne – Buyurun bir kahve içiniz ol vakit iyi tanırırsınız.
Bey – Bırakınız efendim! Zira acele işim vardır. Traş olacağım.
Zenne – Mademki telaş ediyorsunuz benim iyi saç kestiğimi bilirsiniz. Geliniz de traşınızla tuvaletinizi ben edeyim.
(4) K – Bir kuruş vereyim de rica ederim sakalımın fazlasını aliver.
Zenne – Pencerenin önünde fino köpeği gibi hırlayıp durma.
K – Aşağıya isterim ikinize de saldıracağım.
Bey – Lakin siz benimle istihza ediyorsunuz.
Zenne – Ya şimdi böyle mi oldu? Vah benim emeklerime. Baştan ayağa kadar giydireyim de beni tanımıyorsunuz. Bey rica ederim bırakınız işim var gideceğim.
Zenne – O karşiki musibet mındar şıllık şırpıntık karıyı tanıyorsun da bir de benim ile alay ediyorsun. Seni burada rezil edeyim sen de gör.
Bey – Bir kabahat mi ettim şaka söyledim efendim.
Zenne – Beni kandıracaksın öyle mi? Ben öyle fasulye piyazına gelmem.

- K* – Fasulye piyazına gelmez isen keskin sirkeli hıyar turşusuna buyurun.
- Bey* – Beni ziyadesiyle üzdünüz.
- Diğer Zenne* – Benim arkamdan ne çekiştiriyorsunuz benim yüzüme karşı söyleyiniz.
- K* – Oo bizim sokakta tavuklar döğüşüyor. (5) Ulan ne tuhaf birisi kuluçkadan kalkmış kart tavuk... Ortalarına almışlar bir tane mart pilicini gagalayıp duruyorlar.
- Zenne* – Ne istiyorsun hanım?
- Diğer Zenne* – Ne isteyeceğim bütün varımı yoğumu yedirdim.
- Zenne* – Ben ağırlığımca para yedirdim. Cebine yüz tane lira koyunca alır getirdim.
- Diğer Zenne* – Benden iki yüz var.
- Zenne* – Benden üç yüz var.
- K* – Haraç haraç benim de payımı kabul eder iseniz ben de bin kuruş vereyim.
- Zenne* – Hanım bendenize ve size böyle bir takım hallerde bulunduğundan bunu soyalım dökelim çıplak sokağa atıverelim. (Bu sırada beyi görürler. Bey soyulmuş olduğu halde meydana gelir)
- Bey* – Eyvahlar olsun donacağım kimseler de yok kime halimi anlatayım.
- K* – Gece yarısı ne işin var çıplak dışarıda.
- Bey* – Ah babacığım bilerek fırtınaya uğradım.
- K* – Fırtına çıkacağını bilirsin de suyun akıntısıyla koya girip de niçin demir atmadın şimdi limon kabuğu gibi anaforda dolaş dur.
- (6) *Bey* – Haydi babacığım ben kendi yağım la kavruluyorum.

- K* – Kavrulmuşsun amma ateşin pek çok gelmiş sövüşe dönmüşsün oğlum.
- Bey* – Kuzum babacığım ocağına düştüm sen bilirsin.
- K* – Ocağa düşen siyah olurmuş kar kuyusuna düşmüşsün. Kim yaptı seni böyle.
- Bey* – Şurada iki kadınlar var onlar yaptı. Sana çok rica ederim elbiselerimi aliver.
- K* – Senin esvaplarını alayım der iken benimkilerini rehine bırakır isek.
- Bey* – Elbiselerimi alır isen yeleğimin cebindeki altından saat beşi bir yerde senin olsun.
- K* – Ya alamadan su bulur isem çıplak oluruz bir yerde.
- Bey* – Kuzum baba kırık ceviz gibi yuvarlaksın.
- K* – Ceviz gibiyim amma vakitsiz vurmuşlar içerim koftur. Ya bunlar da kızılıcak aşısı vurup da kökümü kuruturlarsa mısır koçanı gibi haydi dışarıya.
- Bey* – Kuzum babacığım o rubalarımı aliver.
- K* – (Eve gider) Ayıp değil mi? Mahalle arasında bu ne kepazelik.
- Zenne* – Çocuk uyuyor bağırap durma kaynar suyu yiyeceksin başından aşağı.
- (7) *K* – Ben bu işi yapamayacağım oğlum.
- Bey* – Bu hale ziyadesiyle kahrediyorum gençliğime doyamadan gideceğim.
- K* – Bende şimdi karnımı duyurmadan kaynar su ile gidiyor idim ya.
- Bey* – Kuzum babacığım rica ederim. Bir daha gidiver. Verin şu elbiseleri. Zira camı çerçeveyi kıracağım.
- Zenne* – Sen bizim kim olduğumuzu bilmiyorsun galiba.
- K* – Size kim derler?

- Zenne – Bizlere Şadan ile Teskar derler.
- K – Sizlere şalgam ile enginar derler ise bana da tohuma kaçmış acı hıyar derler. Yazık değil mi? Canım turfan-da sakız kabağını atmışsınız aşağıya. Verin şu elbisele-ri.
- Zenne – Buyurun da içeriye verelim.
- K – İçeri girmek olmaz. Zira mostra meydanda duyuruyor.
- Zenne – Buyurun matbahta hindi kızartıyoruz. Birlikte taam edelim.
- Bey – Hindinin budundan bana da getir baba.
- (8) K – Tepsiyi aşırıabilirsem sana da getiririm oğlum.
- Zenne – Yukarıya buyurun Karagöz Ağa.
- K – Yukarıya kadar zahmet etmeyin. Siz bana bir dilim ek-mek ile bir baş soğan verin. Ben kapının önünde ye-rim.
- Zenne – Buyurun buyurun yukarıya bahçe üstündeki odaya.
- K – Güzel havadar yer imiş.
- Zenne – Kızlar kapının kol demirini vurun.
- K – Ben gecelik kalmağa geldim. (Bu sırada Karagöz'ü dö-ğerek çıplak olarak dışarıya atarlar)
- K – Vay babanın canına bir hindi dolması ki yağından yenmiyor.
- Bey – Baba getirdin mi hindinin budunu.
- K – Haydi oradan meşe odunu.
- Bey – Seni de mi soydular baba?
- K – Hindi dolmasını acele ile çok yedim. Elbiselerim dar geldi anın için çıkardım.
- Bey – Üşüyor musun baba.
- K – Şimdi içtim kızılıcık hoşafı. Vücudum ateş gibi yanıyor. Hacivat gelirse iş fena. (9) (Derken Hacivat gelir)

- H – Acayip bunlar nedir?
K – Elinin körü.
H – Bunları anladım. Sıcak havada kabuğundan çıkmış sümüklü böcek olmalı.
K – Evet ben sümüklü böcek arkasındaki solucan.
H – Ulan Karagöz sen misin bu ne hal.
K – Bizim şu elbiselerimi alıver şu karşıki evden.
H – Ben şimdi alır gelirim yarım saate kalmaz.
K – Sen oturayım desen bile onlar bırakmazlar ki. Beş dakikada balonla glirsin.
H – Senin gibi korkak değilim. Elbiseleriniz hangi tarafta.
K – Beyinki mavi bohçanın içerisinde benimki de kapının yanında köpek yalağının dibinde duruyor.
H – Ayıp değil mi? Verin şu rubaları.
Zenme – Buyurun Hacivat Çelebi yukarıya bahçe üstündeki odaya.
K – Oğlum Hacivat da gitti ameliyat odasına. Ulan Hacivat'ın çıplaklığına bak deve yavrusuna dönmüş.
H – Aman birader tir tir titriyorum. Şurada bakkalın yanında hamam var. Onun divarına sabah güneşi geliyor. Haydi oraya çekilelim. (10) (O sırada Matiz gelir)
Matiz – Ulan bunlar üç tane kısrak olmalı.
K – İçimizde bir hergele eksik idi sen geldin tamam oldu.
Ma – Ulan siz nesiniz?
H – Felaketiz de üryanız.
Ma – Feriköy'ünde kurban mısınız?
K – Kurbanız.
Ma – Biz Karaman cinsindeniz anın için boynuzlarımız yok.
Ma – Siz nesiniz doğru söyleyin.

- K* – Filkin gibi urganız.
- Ma* – Kirli yorgan mısınız?
- K* – Evet yorganız.
- Ma* – Ulan hanginiz yorgan hanginiz yastık.
- K* – Arkadaki küçük bey beyaz yatak çarşafı. Benim arkamdaki ot minderi. Kulunuz da elli numero entare tiryisiyem.
- Ma* – Bunlar pehlivan olmalı. Siz pehlivan mısınız?
- K* – Evet pehlivanız.
- Ma* – Sizlere ne pehlivan derler?
- (11) *K* – Arkadakine sütlü pehlivanı önündekine afyon pehlivanı bendeniz de baş suyuna pişmiş pilav pehlivanıyım.
- Ma* – Bittikten sonra bahşiş ne verdiler.
- K* – Elli adet kızılılık fidanı verdiler.
- Ma* – Düğün evinden ince saz takımı işitilmiyor.
- K* – İçeriye girmeyince ses işitilmez.
- Ma* – Davul zurna var mı?
- K* – Bir kere düğün kapısından içeri girdik mi o kadınların çalgı ile hop sadası merdivenden paldır küldür hulassası soyunurken çiftleme kızılılık sopası. Bir depme kapıdan dışarıya titreme havası.
- H* – Rica ederim. Burada düğün falan yok. Bizim şu rubalarımızı aliver.
- Ma* – Ulan açın kapıyı camını çerçevesini süvesini yükünü dolabını kilidini menteşesini halkasını koparayım bre.
- K* – Herif acele ile anahtar deliğini unuttu.
- Zenneler* – Aman hemşire Tuzsuz gelmiş nasıl edelim.
- Ma* – Ulan verin bakayım şu elbiseleri. Ulan Karagöz buraya gel. Haydi elbiselerinizi alınız. Bir daha sizi buralarda bu halde görmeyeyim.

(12) H – Yıktım perdeyi eyledim viran. Varayım sahibine söyleyim heman.

K – Hata ettim ise lütfen afva mazhar eyleyin zira
Meramım şevkini celp eylemekti bizim irfanın
Nice Karagöz rıhlette hayale
Pek müşabihtir şununatı bu dünyanın.

Son

(13) İkinci Cüzden Mabat

Rauf Yekta Bey'in Milli Şarkısı

Rast

Doğru özlü erleriz meydandadır efalimiz
Fıkr-i istibdadı mahva münhasır akvalimiz
Ye'se duçar olmayız elbet gelir ikbalimiz
Nakarat
Avdet-i şan-ı vatandır akdem-i amalimiz

Mahvolur mu zulümle hubb-ı vatan ey gafilan
Gönlümüzde mihr-i hürriyet tutarken aşıyan
Azmimizden dönmeyiz beyhudedir tehdid-i can
Nakarat
Avdet-i şan-ı vatandır akdem-i amalimiz

Şan ile ölmek saadettir bugün ahrar için
Korku yoktur hür olan hakk-bin olan insan için
Şüphesiz anı bizim mazimizi imar için
Nakarat
Avdet-i şan-ı vatandır akdem-i amalimiz

(14) **Fahr-i Osmani Marşı**

Güftesi, bestesi: Nabi Şevket Gavsi Bey'indir.

On Bir Temmuz'a ithaf

Osmanlıyız cihanda biz şanlıyız
Bir milletiz bülent unvanlıyız
Akillerimiz veli deli kanlıyız
Osmanlıyız cihanda biz şanlıyız

Askeriz hürüz vatanperveriz
Namus için feda-yı can eyleriz
Er oğlu kahramanlarız erleriz
Osmanlıyız cihanda biz şanlıyız

Kardaşlığa vatanda ahdetmişiz
Şehrah-ı adle böylece gitmişiz
Bedhah sanmasın bizi bitmişiz
Osmanlıyız cihanda biz şanlıyız

Âlî vatan münezzeh-i müstebit
Pirayemiz uhuvvet ü adl ü cet
Her cüz-i ferdimizde dil-i müttehî
Osmanlıyız cihanda biz şanlıyız

- (15) Bayrağımız ki dehirde namver
Yüksek hilalimiz gibi baht-ı ser
On bir Temmuz ey meh-i can-makarr
Osmanlıyız cihanda biz şanlıyız

Şarkı Nihavent

Devr-i Hindi Usulü,
Bestesi Sadreddin Şükri Bey'indir.

Ben hayalinle dili şad eylerim
Hep geçen hoş demleri yad eylerim
Gönlüme yad gele imdad eylerim
Nakarat
Hep geçen hoş demleri yad eylerim

Öyle tesir etti ki firkat bana
Gitti aklım bir yana ben bir yana
Olmasa yadın ölürdüm mutlaka
Nakarat
Hep geçen hoş demleri yad eylerim

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı

Cüz 4²⁴

Hacivat ile Şarkı

Gittikçe daha afet-i devran olacaksın
Bu sine-i mecruhuma merhem olacaksın

Perdeli Gazel

Gafilan açsın gözün görsün nicedir perdemiz
Hikmet isnad-ı pirden pür-safadır perdemiz
Tahir'i seyr-i temaşadır velakin baht
Dide-i ariflere ibret-nümadır perdemiz

²⁴ Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 4: Tahir ile Zühre, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütübhanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Muhavere

- H – Vakt-i şerifler hayır olsun.
- K – Ne gibi?
- H – Hak-payiniz.
- (3) K – Hangi hak-paya?
- H – Yani zat-1 aliniz.
- K – O zat-1 alinizden bana ne.
- H – Bir insan bir ahaba tesadüf ederse ne yolda muamele edersiniz.
- K – Para isterim yok derse maraza çıkarırız.
- H – Gördün mü yediğin naneyi kabahat sende değil peder ve maderinde seni mektebe vermemişler cahil kalmışsın.
- K – Ulan ben mektebe başladım.
- H – Aman birader hangi mektebe başladın.
- K – Ayasofya'daki Taş Mektep'e.
- H – Siz demek çok ders görmüşsünüz, hin-i sabavetten bu ana kadar ders görmüşsünüz de ilerileyip de bir müzakereci olabildiniz mi?
- K – Tecelli yardım etmedi Hacivat tecelli yardım etmedi.
- H – Neden birader?
- K – Önümde iki kişi var idi mektebe gide idi. Ben ırgat başı olacaktım.
- H – Sen mektebin nesine gittin?
- K – Mektep tamir oluyor idi rençberliğe gittim.
- H – Bu akşam seni bir yere götüreceğim beni mahcup etme.
- K – Ben seni hiç mahcup etmem yalnız kepaze ederim.
- (4) H – Kepaze ile mahcubiyet arasında bir fark var mı?
- K – İmlaları ayırdır da onun için büyük bir fark var.

- H – Bak ben hangi cebime elimi koysam bir cebimde me-
cidiye diğer cebimde lira harçlığın yok ise sana harç-
lık vereyim.
- K – Bana harçlık vereceğine bakkala otuz para borcun var
onu ver.
- H – Benim kimseye borcum yok.
- K – Kuzum Hacivat, beni bu akşam bir yere götür.
- H – Seni götürüyüm amma oyunlardan hangisini bilirsin.
- K – Hepsini bilirim.
- H – Ne bilirsin.
- K – Tavla.
- H – Olmaz.
- K – İskanbil.
- H – O da kumara dair olmaz.
- K – Bilardo.
- H – Onu kaldır.
- K – O yerinden bile kımıldamaz.
- H – Canım Karagöz musikiye aşına mısın.
- K – Evet Muslukçu Minas ile Tınaş'ı tanırım.
- H – Musiki bilenin elbette bir ismi vardır.
- (5) K – Bende ne esir var ne ayvaz.
- H – Birader senin adın nedir?
- K – Atım var idi sattım.
- H – Yani seni ne diye çağırırlar.
- K – Gel buraya git şuraya.
- H – Doğduğun zaman bir isim tesmiye etmediler mi.
- K – Ben anamdan doğmadım.
- H – Peki dünyaya nasıl geldin.
- K – Şimendifer ile.

- H – Demek senin baban da yok anan da seni kim doğurdu.
K – Beni komşunun kedisi doğurdu.
H – Hiç kedi insan doğurur mu ya.
K – Doğrusu Hacivat ebe kadına anamın para vermeğe vakti yokmuş. Ben de darda bulundum. Fırladım çıktım.
H – Peki seni tuzlamadılar mı.
K – Ben salamura fıçısı mıyım oğlan.
H – Peki seni kundağa koydular babanın kucağına bıraktılar. Baban kulağına ne diye çağırdı.
K – Yangın var diye bağırdı.
H – Canım senin adın nedir.
K – Benim adım Turp'tur.
H – Nebatattan isim olur mu be.
(6) K – İşte şimdi gör.
H – Pederinizin ismi nedir.
K – Habbe.
H – Hemşirenin adı.
K – Kereviz.
H – Kiremit mi dedin.
K – Hayır tuğla kereviz be herif.
H – Halanızın
K – Şalgam.
H – Çoluk çocuk var mı.
K – Elbet olmaz mı
H – Onların isimleri nedir.
K – Dere otu, taze maydanoz otları gibi ufak tefek şeyler.
H – Aman birader sizi aradıkları vakit nerede bulurlar.
K – Sebze, manavcı dükkânında.

- H – Hepiniz bir yerde mi oturuyorsunuz.
K – Hayır sınıf sınıf otururuz.
H – Oturacağınız yer kadife mi dōşeli lapiska mı.
K – Şimdi anladım seni gidi tarla bozuntusu seni.
(7) K – Seni gidi bostan korkuluğu (Tokat atar Hacivat gider)

Hacivat Zühre'nin Pederi ile Konuşur

- Baba – Sizi taciz ettim Hacivat Çelebi.
H – Estağfurullah efendim.
Baba – Teşekkür ederim efendim.
H – Bu defaki seyahatiniz pek uzadı.
Baba – Evet uzadı lakin mükedderim.
H – Mükedder olmanızın esbabı.
Baba – Kırk senelik emektarım Kahraman Ağa'yı pek rana bilirsiniz.
H – Bilmez miyim hiç hizmetinde sadık bir adam idi.
Baba – Esna-yı rahta füceten vefat etti.
H – Eyvah ciğerim parça parça oldu.
(Karagözden evden) Hacivat'a iğneli ekmek yedirmişler, ciğerim parça parça oldu diyor.
(8) H – (Hacivat bağırarak) Öyle değil. Efendinin uőađı yolda gelirken füceten vefat etmiş.
K – Amma yalan ha efendinin uőađı yolda gelirken mahfi alıp Vefa'ya gitmiş diyor.
Baba – Nihayet sizden Kahraman Ağa'nın yerine bir adam isterim. Eli ayağına çabuk kulakları kesik olmalı.
H – Size bir adam bulurum. Size tuhaf tuhaf lakırdılar söyler, vaktinizi hoş geçirirsiniz.
Baba – Memnun oldum.

- H* – Müsaade ediniz göndereyim tarafınıza.
- Baba* – Ben de çiftliğe kadar gidiyorum. Yarım saate kadar köşke gönderin. (Baba gider)
- H* – Karagöz'e münasip bir hizmet buldum evde mi acaba kabul eder mi varayım gideyim. (Hacivat ile Karagöz gelir)
- H* – Karagöz mesrur ve handan olacaksın.
- K* – Veca-ı dandan mı olacaksın.
- H* – Seni yüksek bir yere kayıracam.
- K* – Beni yüksek bir yerden mi kaydıracaksın. Suratımın hayrını gör.
- (9) *H* – Canım seni bir yere kapılandıracağım.
- K* – Ben yorgan çarşaf mıyım yer kapılandıracaksın.
- H* – Off Karagöz kanımı kuruttun.
- K* – Dur bakalım daha makineye kısıtıp yağımı çıkartacağım.
- H* – Efendinin birisi benden bir adam istedi, ben de seni söyledim. Hem gayetle uzhuat ve tuhaf ahlaklıdır dedim.
- K* – Benim için mi arsız çaylaktır dedin. Herif beni yanına sokmaz gagalar diye oğlan.
- H* – Nihayet benden bir adam istedi eli ayağına çabuk kulakları kesik olsun dedi. Ben de seni söyledim.
- K* – Eli ayağına çabuk kulakları kesik avcı azı olur o.
- H* – Bu elbiseler olmaz haydi gidelim senin üstünü başını yapayım.
- K* – Ben senin üstüne başına yapacağım galiba.
- H* – İşte gözüken köşke git.
- K* – Kurmağa başladım Hacivat herif yine lugattan bahse-derse.
- H* – Ne gibi.

- K – Mesela mukaddema. Siz, kaç kilometre izah-ı kelam. Malayutakınız mesmuata nazaran mahdut mudur? O vakit senin ile konuşuruz.
- H – Ben ağacın arkasındayım. Sana lakırdı yetiştiririm. (Efendinin köşküne doğru Karagöz gider)
- Baba – Herif sen kimsin diyar-ı ahirden mi geldin.
- K – Dermandaki ahırdan gelmedim.
- (10) Baba – Bikes bi-vayemisiniz.
- K – Ever herkesin bildiği divaneyim.
- H – Bikes değilim kulunuzum oğlan.
- K – Efendim çingane değilim kılavuzum.
- Baba – Kılavuz musun develeri bahçeme mi doldurdun herif.
- K – (Kekeleyerek) Fa fa... efend... Değilim.
- Baba – Kırkında değilsin be adam elliye doldurmuşsun.
- K – Dolduramadım oluklar bozuktu. Yağmurlar boşa gitti.
- H – İltifatınızın mahmuduyum de.
- K – Eşekçi Veli Ağa'nın mahdumuyum efendim.
- H – Hacivat'ın gönderdiği adam benim de.
- Baba – Vabeste sen misin?
- K – Çüş eşek oğlu o ne be. Beni korkuttu.
- Baba – Haydi köşke git. Kerimem Zühre'yi çağır da gel.
- K – (Peki der gider) (Karagöz köşke gider)
- Baba – [...] yok mu kız.
- K – Yok efendim.
- Baba – Neden malum.
- K – [...] rivayet.
- Baba – Uyanınca odasına gidersin [...]
- K – [...] kaldırayım derken [...]

- Baba* – Haydi bey baban seni istiyor de. (11) (Karagöz gider. Zühre ile beraber gelir)
- Baba* – Kızım yakında düğününüze başlayacağım. Haydi bana Tahir'i gönder. (Tahir gelir)
- Baba* – Senin pederin hayatta iken vasiyet etti. Bana Tahir on on beş yaşlarına bastıkta bir duhter-i pakize ile akd-i izdivaç ettir dedi idi.
- K* – Evet Tahir'in babası attar dükkânında avuç avuç bulamaç yedi idi.
- Baba* – Haydi Tahir oğlum düğününüze mübaşeret ediyorum.
- Tahir* – Teşekkür ederim efendim. (Tahir gider) (Karagöz mahzuzata durur)
- Baba* – Karagöz Ağa mahzun mahzun ne duruyorsun.
- K* – Akşam pazarı bana da bir şey uyduruverin.
- Baba* – Rafta kurabiye var amma sana göre değil.
- K* – Raftaki kurabiyeden olmazsa zembildeki firancaladan veriverin.
- Baba* – Düğün aralığında seni memnun ederim. Bizim şetaret daha tazedir. Olsun olsun da seksen doksan beş yaşında.
- K* – Onu bana vereceğine mezarıcı Kasım Ağa'ya ver daha iyi olur.
- Baba* – Bu işleri danışmak için hanımı çağırmağımız lazım geliyor. Haydi hanımı çağır da gel bana. (Hanım ile Karagöz beraber gelirler)
- (12) *Baba* – Renginiz uçmuş görüyorum.
- Hanım* – Yolda gelirken üç delikanlı arkamıza düştü. Ben başımı çevirip de bakmadım. Değil mi Karagöz Ağa.
- K* – Ben hanıma dedim ki yüzünü delikanlılara gösterme. Eğer o cemel-i mekruhunu görececek olurlarsa yüzümüze doğru isyan ederler dedim.

- Baba* – Hanım Zühre’yi Tahir’e veriyorum. Bugünden itibaren düğüne başlıyorum.
- Hanım* – Ben kızımı veremem öyle miskine.
- Baba* – Madem sen razı değilsin benim bileceğim bir iştir.
- Ana* – Ne yaparsan yap işte ben gidiyorum.
- Baba* – Karagöz Ağa konak kapılarını aç misafirlere riayet et. Halayıklar gelsin köçekleri çağır. Bugünden itibaren düğüne mübaşeret ediyoruz.
- K* – Baş üstüne efendim. Aralıkta da bizim işe himmet buyurunuz beyefendi.
Perde iner.
- H* – Şükret sağlığına.
- K* – Bereket versin Kâğıthane’deki sazlığa.
- H* – İnşallah Karagöz Ağa müthiş intikamda(?) senin düğünü ayrı olarak icra edeceğimi kariin-i kiram hazretına vaat ederim.

(13) Üçüncü Cüzden Mabat

Milli Marş

Güftesi: Hamdullah Subhi Bey’in,
Bestesi: Kazım Bey’indir

Ey mader-i elemzede ey yar-ı aşına
Payana erdi o hicran zamanları

Aç sine-i visalini evlad-ı zarına
Sık kalbin üstüne mehcur olanları
Bitsin o eski yaşların sil böyle kalmasın
Maziye bakma gözlerin alama dalmasın

Milli Şarkı

Güftesi: Hamdullah Subhi Bey'in,
Bestesi: Kazım Bey'indir.

Hakk'a karşı yüzlerimiz ak bizim
Sevgimizle sevdiğimiz hak bizim
İstedğimiz Hakk'a ulaşmak bizim
Var mı korku çehremizde bak bizim

Bak bu seste hangi kuvvettir öten
Bak ve gözde hangi ateştir tüten
Sor bizi tarihlere insanlara
Sor bizi Balkanlara Ummanlara

Milli Şarkı

Güftesi: Tevfik Fikret Bey'in,
Bestesi: Kazım Bey'indir

Küçük asker elde silah
Kahramanca ilerliyor
Karşısında bütün belde
Kahramanım yaşa diyor

Küçük asker küçük asker
Vatan senden hizmet bekler

(14) Vatan senden hayat umar
Sen yaşarsan o canlanır
Vatan için ölmek de var
Fakat borcun yaşamaktır

Küçük asker küçük asker
Vatan senden hizmet bekler

Mini mini omuzların
Taşıyacak yarın tüfenk
Tüfenk değil vatan yarın
O omuza yüklenecek

Küçük asker küçük asker
Vatan senden hizmet bekler

Küçük asker dinle bunu
Sakın boşa silah atma
Kılıncını kurşununu
Haksızlığa karşı sakla

Küçük asker küçük asker
Vatan senden hizmet bekler

Milli Şarkı

Güftesi: Tevfik Fikret Bey'in,
Bestesi: Bedi Cera Bey'indir

Bir feda-yı milletiz mert oğlu mert Osmanlıyız
Burc-ı istibdadı yıktık kahramanımız şanlıyız
Bir vatan bir Hakk tanır ahrarız arslan canlıyız
Canla şanla ey vatan-ı teyit ki peymanlıyız

Canda sen şanda sen hepsi sensin yaşa
Ey vatan ey mübarek vatan bin yaşa

(15) Toprağın cevher, suyun kevser, baharın bi-hazan
İşte dünya bir eşin bir benzerin yoktur inan
Müşfik evladın bulur koynunda her gün her zaman
Başka şefkat başka nimet başka kuvvet başka can

Canda sen şanda sen hepsi sensin yaşa
Ey vatan ey mübarek vatan bin yaşa

Ahiretlik

Güftesi: Mehmet Emin Bey'in,
Bestesi: Rauf Yekta Bey'indir.

Buyurunuz kahvenizi
Baktım bir kız köy kızı
Yanağının çıkıklığı mini mini ağzı
Her bir hali "Anadolu goncasıyım!" demekte
İç çekişi titrek sesi o kızarmış gözleri
Melül melül bakışları bükük boynu her yeri
Birçok şeyler okunuyor bu sevimli çiçekte
– Kızım senin anan baban kimin kimsen var mı
– Var!
– Nerdeler?
– Onlar, bacım hepsi köyde kaldılar
– Nerelisin?
– Boluluyum.

(16) – Niçin geldin?
– Bunaldık.

Tarla süremedik, yiyeceksiz aç kaldık
– Peki senin İstanbul'a gelmen ile nolacak?
– Benim birkaç yıllığımla babam öküz alacak.
Ne acıklı bir haldir bu? Baba evlat satıyor
Bir masumun gözlerine her gün yaşlar doluyor
Bir çift öküz uğurunda bir kız kurban oluyor
Bari sizler dokunmayın şu yuvasız kuşçuğa
Dokunmayın annemizdir dokunmayın çocuğa!
Dokunmayın şimdi ağlar dokunmayın gönlüne!

Milli Şarkı

Güftesi: Tevfik Fikret Bey'in,
Bestesi: Kazım Bey'indir.

Ne paşayız biz ne beyiz
İlm-i aşka talebeyiz
Ayrı gayrı ne bilmeyiz
Farkımız yok biriz eşiz

Hep mektepli hep kardeşiz

Beşiğimiz bu topraktır
Bayrağımız bir bayraktır
Ayrılık bizden ıraktır
Farkımız yok biriz eşiz

Hep Osmanlı hep kardeşiz

Yaratmış bizi Yaradan
Bir anadan bir babadan
Aynı toprak aynı vatan
Farkımız yok biriz eşiz

Hep Osmanlı hep kardeşiz

²⁵ Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 5: Müdhiş İntikam Yahud, Fedakar Komşu, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütübhanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı

Cüz 5²⁵

Müdhiş İntikam Yahud, Fedakar Komşu

Semai-i Hacivat

Dil mest olur hoş yar iken
Gaflet gelir bidar iken
Bu işve sende var iken

Perde Gazeli

Nakş-ı sun'ı remz eder hüsnünde rüyet perdesi
Hace-i hükm-i ezelde hakikat perdesi
Sireti surette mümkündür temaşa eylemek
Hail olmaz 'ayn-ı irfana basiret perdesi

Hacivat Karagöz ile muzarebeden sonra

- (3) K – Amanın öldüm, bayıldım. Hasır gibi yerlere yayıldım.
Off aman halim yaman, bittim. Bu herifin elinden or-
tası kalın başı idare fitili kıyafetli herif.
- Ha – Vay maşallah efendim.
- K – Ağacın üstüne bin de kuş ola.
- Ha – Bendeniz güzel güzel şarkılar okuyarak geldim. Sen
birden bire gelir gelmez aklım başımdan gitti. (Kara-
göz Hacivat'ın başına bakar) Ne baktın başıma?
- K – Böyle sipsivri yerde akıl durur mu?
- Ha – Senin aklın nerede Karagöz?
- K – Benim aklım tütün kesesinde duruyor.
- Ha – Hiç tütün kesesinde akıl durur mu?
- K – Geçen gün kesenin ağzı açık kalmış aklımı kedi kap-
maz mı?

- Ha* – Aman birader sonra akılsız ne yaptın?
K – Gittim bit pazarına bir akıl aldım.
Ha – Hiç boşta akıl olur mu?
K – Divanelerin akli nereye gidiyor? Hepsi bit pazarında.
Ha – Elverişçe, kullanışça bi şey mi bari?
K – Birkaç yerinde güve yeniği var amma kullanıp gidiyorum.
Ha – Karagöz terbiyesizlik istemez. Beni dinle. Boş boğaz olma ağzını sıkı tut.
(4) *K* – Ağzımı ne kadar sıkı tutsam lakırdıyı söyledikçe laflar yine fırlar.
Ha – Canım, Laubali meşrep olma derim.
K – Lalangaya şerbet olma mı dedin. Öyle ise muhallebiye pekmez olurum.
Ha – Canımı sıktın. Sözüme dikkat et. Bu akşam misafirliğe gideceğiz. Gittiğim yerde ben hikâye, şarkı, gazel ve bilmece söylerim. Sen de bilmece bilir misin?
K – Bir tanesine bin cevap.
Ha – Pekâlâ, bir ufacık fıncık içi dolu turşucuk. Bunu bilmeli?
K – Bildim. O çocuk.
Ha – Canım değil.
K – Turşu fıncısı.
Ha – Sen eve gittiğin vakit sofrayı yaparlar. Ortaya dört ayaklı bir şey getirirler.
K – Dört ayaklı bizim sakanın eşeğini.
Ha – Dört ayaklı iskemle koyarlar. Sini koyarlar.
K – Beni koymazlar. Seni koyarlar.
Ha – Canım bakırdan sini koyarlar.

- K* – Evet bakırdan simit koyarlar.
Ha – Sonra ortasına çorba tası ve etrafına bir şey dizerler.
K – Etrafına adam dizerler.
(5) *Ha* – Adamın ne işi var orada?
K – Ortadaki kaçmasın diye.
Ha – Çorbanın içine bir şey sıkırlar.
K – Kara bina.
Ha – Değil canım.
K – Rovolver.
Ha – Olmaz.
K – Martin.
Ha – Peki niye sıkırlar.
K – Çünkü birkaç türlü pirinç olduğu için içerde kavga ziyadeleşir. Bir kere sıktın mı hepsi bir tarafa gider.
Ha – Söylediğim bilmece sarıca suluca.
K – Bildim sarıca suluca Aksaray hamamı.
Ha – Aksaray hamamı olur mu?
K – Neden olmaz içi sulu dışarı sarı.
Ha – Canım limon değil mi?
K – Ben biliyorum da mahsus söylemiyordum. Şimdi ben de sana söyleyeceğim. Yer altında baban başı.
Ha – Onu kim bilmez lahana.
K – Azıcık hatır için düşündün. Beni ter içinde bıraktın. (Tokadı atar, Hacivat gider)

(6) Birinci Perde

- Baba ile Kasım beraber görüşürler.
Baba – Çiftlikte ne var ne yok?

- Kasım* – Her şey yerinde yalnız bendeniz çiftliğe gideceğim gün bizim Dursun bahçede köşkün penceresinde kerime-nizle görüşüyorlardı. Beni görünce pencereden çekildi.
- Baba* – Bunlar her ikisi de kardeş çocukları olduklarını biliyorsun. Şimdiye kadar yüz vermedin. Dursun’u takdir ettin mi?
- Kasım* – Ettim amma beni hiç dinlemedi.
- Baba* – Bu işe sebep veren kim.
- Kasım* – Karagöz olmalı.
- Baba* – Çağır da gelsin buraya. (Karagöz gelerek baba ile görüşür)
- Baba* – Gel bakalım pişirici dayı gel gel.
- K* – Hamurkar ile kavga edeli pişiriciliği bıraktım.
- Baba* – Habgâhtan kaçta çıktın?
- K* – Efendim habgâhtan iki de çıkıp üçe çar-yek kala se-gâhta karar verdim.
- Baba* – Dün akşam altı raddelerinde bahçede bir fırlıdak dönmüş.
- K* – Efendim o şimdi değil ne vakitten beri dönüyor.
- (7) *Baba* – Rüzgârı senin tarafındanmış dediler.
- K* – Karayel eserse bizim taraftan olur.
- Ba* – Mercimeği sen vermişsin.
- K* – Evet ben verdim.
- Ba* – Nasıl verdin?
- K* – Vekil harç mezacım almış ben de tuttum fırına verdim.
- Ba* – Dün akşam iki kişi aşıkane abayı yakmışlar.
- K* – Demek kokusunu duydunuz?
- Ba* – Nasıl oldu bakayım.
- K* – Mangal başında Kasım Ağa ile Dursun aşık oynarken bir kıvılcım sıçradı abayı yaktı.

- Ba* – Herif doğru söyle asabım lerze-nak oluyor.
- K* – Bir şey değil efendim. Vücudunuza ihtimam edin. Mutlaka ispasımızdır.
- Ba* – İskazmuz mu dedin?
- K* – Evet öyle dedim.
- Ba* – Hay iskarmuzlar burnuna girsin.
- K* – Yarısı da sana girsin.
- Ba* – Konaktaki macerayı biliyor musun?
- K* – Bizim konakta muhacir Ahmed Ağa'yı bilmiyorum.
- Ba* – Saat altıda bahçe kapısına indin mi?
- (8) *K* – Hayır efendim, yedi buçuk vardı Sirkeci'ye indim.
- Ba* – Kerimem ile Dursun aşıkane konuşurlarmış bu hale sebep veren sen imişsin.
- K* – Bilip de söylemiyorsam kerimenizin hayrını görmeyeyim.
- Ba* – Demek senin haberin yok?
- K* – Hayır yok efendim.
- Ba* – Haydi git. Bana Dursun'u çağır da gel. (Karagöz gider Dursun gelir)
- Ba* – Sual edeceğim sözlere doğru cevap vermeli.
- D* – Bir aşık yalan bilmez.
- Ba* – Demek sen aşıksın öyle mi?
- D* – Evet aşığım hem de sadık aşığım.
- Ba* – Vazgeç Dursun diyorum.
- D* – Mümkün değil efendim. Kerimeniz beni sever, isterse-
niz bir kere sual edin. (Karagöz ile kerimesi gelir)
- Ba* – Bir takım sözler işittim aslı var mı?
- Kız* – Ne gibi babacığım?
- Ba* – Sen Dursun'u seviyor musun?

- Kız* – Ben kim sevmek kim o nasıl söz?
Ba – Haydi odana çekil. (Kız gider)
Ba – İşte Dursun daha diyecek kalmadı.
(9) *D* – Siz aşk ne olduğunu bilmiyorsunuz.
Ba – Ben seni bu fikirden bak nasıl vazgeçiririm. Karagöz git Kasım Ağa'yı çağır da gel. (Karagöz gider Kasım Ağa gelir)
Ba – Al bu habisi götür çiftlikte birkaç ay iş ile meşgul olsun. Aşk dersini öğrensin. (Baba gider Dursun ile Kasım Ağa kalır)
D – Hain ağmazlığını beğendin mi? Ziyanı yok, nitekim alma mazlumun ahını çıkar aheste aheste fehvasınca bir gün olup cezayı bulursun.
Kasım – Ziyadesiyle acıyorum Dursun sana.
D – Senin gibi alçağın nasihatine ihtiyacım yok. Efendi ne söyledi ise onu icra et.
Kasım – Gel benim ile beraber. (Giderler perde kapanır)

İkinci Perde

- Kasım* – Pederinizin söylediği sözleri işittiniz ya?
Kız – İşittim ne olacak.
Kasım – Vazgeç Dursun'un sevdasından.
Kız – Asla vazgeçmem.
Kasım – Dursun'un neresi sevilir benim gibi yakışıklı olsa ne ise.
(10) *K* – (Aralıktan) Köpek Kasım Ağa nalıncı keseri gibi kendine yontuyor.
Kasım – Bir gün ağzından sizin adınızı işimedim.
Kız – İşte hakiki mahabbet budur.
Kasım – Bu dünyada seveni sevmeli.

- Kız* – Ben de seveni severim.
- Kasım* – Sizi her saniyede hatırlırdan çıkarmayan başka birisi var.
- Kız* – O sevmiyorsa kim seviyor?
- Kasım* – İşte karşınızdaki duran.
- Kız* – Yıkıl oradan hain köpek.
- Kasım* – Gel benim ile beraber sen de aşk dersini öğren. (Giderler) (Bu aralık Karagöz ve Kasım Ağalar gelir)
- Karagöz* – (Kasım Ağa'ya!) Canım Kasım Ağa sen de bir hal var. Anlayamıyorum.
- Kasım* – Bir şey yok. Efendinin kerimesine acıyorum.
- K* – Ne gibi?
- Kasım* – Karagöz sana söyleyeceğim söz çok amma seni iskan-dil edemem.
- K* – Hacet yok. Ben çok derinimdir.
- Kasım* – İçin sırlı mıdır?
- (11) *K* – Bir şey mi boşaltacaksın?
- Kasım* – Efendinin kızını seviyorum. Buna çare senin muave-netin olacaktır.
- K* – Ben ne yapacağım.
- Kasım* – Efendinin vücudunu. Saniyen Dursun'u ortadan kaldırıp kerimesini kendime nikah ve seni de kâhya yapacağım. Eğer bunları yapar isen sana çok para veririm.
- K* – Yaparım.
- Kasım* – Ben gideyim zehrin tedarikine bakayım. (Kasım gider)
- K* – (Yalnız) Hain alçak ekmek yiyip de sonra da ihanette bulunmak öyle mi? Beni de kendine refik zannediyor. İnsan ekmek yediği yere asla ihanette bulunmaz. Çünkü bir fincan kahvenin kırık yıl hatırı vardır. (Der gider)

Üçüncü Perde

(Efendi ile Karagöz)

- K* – Kasım dedikleri kim oluyor?
- Baba* – Kırk senelik sadık bir emektar.
- K* – İşte efendim hamakat-ı alinizi tahkik buyurdunuz.
- Baba* – Ne için Karagöz Ağa.
- K* – Sadık bildiğiniz Kasım Ağa hayat-ı mühlike namında bir su içirecektir.
- Baba* – Demek tehlike mi olacak.
- K* – Evet öyle şeyler olacak.
- (12) *Baba* – Kime içirecek?
- K* – Evvela siz nuş edeceksiniz. Tebşir ederim.
- Baba* – Eğer bu işin aslı varsa Kasım'a mücazat sana da mükafat.
- K* – Yalnız sadakatimi göstermek isterim. Siz de şurada saklanın. (Kasım Ağa bu aralık gelir)
- K* – Hani ya! Bir şey getirecektin Kasım Ağa.
- Kasım* – Ne getirecektim canım.
- K* – Kuzum Kasım Ağa deli olacağım hani efendiye.
- Kasım* – Efendi keyfin mi bozmuş?
- K* – Şimdi zihnimi bozacağım.
- Kasım* – Seni denemek için yaptım al şu testi.
- K* – Ver bakayım!
- Kasım* – Şimdi evvela bilirsin ya yapacağın işi.
- K* – Bir kere burada bir tecrübe yapayım. Bakalım yapabilecek miyim? Aç ağzını Kasım Ağa.
- Kasım* – Sakın ağzıma dökme.
- K* – Yok canım. Hem şöyle biçimli dur da ellerini kımıldatma (Kasım Ağa ağzını açar. Karagöz birdenbire döker).

- K – İşte doğruluk sayesinde efendinin hüsn-i teveccühünü kazandım. Sadakat insan için büyük bir hazinedir. Hoş olsun bir daha yakan elime geçerse. (Köçekler düğüne mübaşeret olunur)

(13) Yeni Şarkılar

Geçen Nüşadan Mabat

Sultan Mehmed Han-ı Hamis Efendimiz Hazretlerine askerliğin şan ve şerefini ilan için işbu tavsifname Şi-
kar Hanımefendi tarafından takdim edilmiştir.

Ey şerefli ve şanlı askerler
Ey dilber ü şecih-i dilaveler
Var olun ey mufahir-i millet
Bahis-i inşirahımız erler

Şu vatan buldu menfinizle necat
Sayınız oldu vaki-i mükafat
Kahramanlar kılıp ümmet de
Size raci bütün bu tahmidan

Kaplamıştı gökleri zulmet
Bize olmuştu giryeler adet
Cehdiniz geldi birden imdada
Kurudu eşk-i dide-i millet

- (14) Ey enis-i cihan-ı hürriyet
Şan-ı Osmaniyan-ı hürriyet
Yaşa binler yaşa aziz ve kerim
Yaşa ey yar-ı han-ı hürriyet

Şikar Hanım

**“Şarkı Hicazkar,
Güftesi: Osman Tevfik Bey”**

Padişahım olsun efzun-ı ömr ü şan-ı satvetin
Kıldı tenvir alemi nur-ı ziya-yı taliin
Payidar olsun cihan durdukça taht-ı devletin
Nakarat
Gülistan reşk-i bahar etti dehri şevketin
Aleme verdi cülusun bir hayat-ı cavidan
Dideler ruşen dedi bir birine hep bendegan
Eyzan

**“Şarkı Ferahnak,
Güftesi: Asım Bey”**

Çok yaşa iclal ile ey şah-ı faruk-eda
Kevkeb-i ikbalimiz buldu senin ile incila
Bu duadır milletin vird-i zebanı daima
Nakarat
(15) Neşeyi etsin Huda daim karin-i itila

Geldi tesir cülusunla dile bir başka hal
Nura gark oldu olup idareten kayd-ı melal
Eyliyor Asım’ım şu yolda bast-ı makal
Nakarat
Neşeyi etsin Huda daim karin-i itila

²⁶ Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 6: Karagöz’ün Evlenmesi Yahud, Bâd-ı Hevâ Dayak Yemesi, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütübhanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı

Cüz 6²⁶

Karagöz'ün Evlenmesi

Hacivat ile Karagöz konuşurlar.

- K – Hani ya bizim efendi düğünü yapacaktı. Tamam şimdi sırası gelmiş iken şunu söyle Hacivat.
- H – Esasen ben vasıta oldum senin için şimdi gider söylerim. Bu sırada efendi gelir.
- Efendi* – Oo safa geldiniz Hacivat Çelebi.
- H – Safada daim olun efendim.
- K – Vefa'da da benim dayım olun.
- H – Sus Karagöz yüzümü yerlere düşürdün.
- K – Kaldırırım öyle ise Hacivat.
- H – Zevzekliği bırak sesini çıkarma.
- H – (Efendiye) Efendim Karagöz'e vaat buyurdunuz ki düğün aralığında evlendirmek için şimdi tamam sırası.
- Efendi* – Ben de sözümde sebat ediyorum. Bugünden itibaren düğüne mübaşeret edelim.
- H – Memnun oldum efendim. (Karagöz ile Hacivat meydana)
- H – Şimdi gidelim urbalarını değiştir de yeniden üstüne başına yapayım.
- (3) K – Ben senin üstüne başına.
- H – Şimdi seni görmek için görücüler gelecekler. Sakın mahcup etme.
- K – Ben seni mahcup etmeğe gayret ederim.
- H – Kuzum Karagöz ben gidiyorum. Ağzını burnunu topla. Kendine düzen çeki ver.

- K – Kendimi sıkayım da patlayım mı sonra?
- H – Görücüler geldiği zaman güzel kelimde bulun.
(Karagöz başını aşağıya eğer görücüler gelir)
- Zenne – Kız bana bak!
- Diğer Zenne – Ne imiş o hemşireciğim?
- Zenne – Aman kendini sakın evinizde bir şey var amma anlamadım in midir cin midir?
- K – Cinim cin.
- Zenne – Aman sakın bizi çarpma.
- K – Çarpmağa meydan kalmadı ki sizi görür görmez ben çarpıldım.
- Zenne – Kız tıpkı horoza benziyor. Başında ibiği de var. Tıpkı horoz.
- K – Evet horozum.
- (4) Zenne – Horoz lakırdı söyler mi?
- K – Ben horozların geveze soyuyum.
- Zenne – Niçin ötmüyorsun?
- K – Kuyruk altı oldum da onun için ötmüyorum.
- Zenne – Doğru söyleyin siz nesiniz?
- K – En doğrusu ben tavuğum.
- Zenne – Kuzum yumurtlasan a!
- K – Kuluçkadan yeni kalktım olmaz.
- Zenne – Bize söylemiş oldukları damat bu olmasın. Kız pek mahcup olacağız.
- K – Çorba olacak bir yok efendim.
- Zenne – Rica ederiz yüzünüzü görelim.
- K – Buyurun efendim.
- Zenne – Tü tü tü... Kırk bir buçuk.
- K – Çok tükürmeyin sonram yalama olur.
- Zenne – Kaç yaşında varsınız?

- K* – Benim alacağım kadın kaç yaşındadır?
Zenne – Hayır hayır si kaç yaşındasınız?
K – İlla ki benim alacağım kadın kaç yaşındadır.
Zenne – Olsun olsun da on bir.
(5) *K* – Benimki de çar-yek geçe.
Zenne – Hiç çar-yek geçe yaş işitmedim.
K – Ne kadar kurulsam beş dakika geri kalıyorum.
Zenne – Pek memnun olduk sizden bize müsaade ediniz gidelim. Düğün tedarikine bakalım. (Görücüler gider) (Hacivat gelir Karagöz'e hitaben)
H – Aman birader birkaç ahbap toplanıp geliyorlar. Ben gidiyorum. Sakın beni mahcup etme. (Hepsi ağızdan şarkı okuyarak gelirler)
Ne hoş olur Çamlıca'nın ab-ı havası
Maltepe'de havadardır Beykoz'un akbabası
Bu kadar olur bizim gibi adamların okuması
Tiryaki – Haydi gidelim pilava kaşık atalım. (Der giderler) (Karagöz ile gelin meydanda)
K – Vay anacığım aç yüzünü.
Kadın – Ah kocacığım utanıyorum.
K – Utanma yavrucuğum aç yüzünü. (Kadın yüzünü açar)
K – Doğrusu utanacak suratmış ya ulan bu ne (6) surat be... Haritası çizilmemiş yangın yerine benziyor. Ulan Hacivat buraya gel bu ne bu?
H – Familyan güle güle geçin.
K – Al bunu Mezarıcı Mahmut Ağa'ya götür. (Tokadı atar Hacivat gider)
K – Ulan yazık bizim masarifler be zarar yok. Hacivat ben de sana elbette bir dubara yaparım.

Hitam

(7) Güftesi Muallim Feyzi Efendi'nindir

Şarkı Sultani

Ta ki cülus etti hükümrânımız
Şad u şen oldu dil-i viranımız
Hep geçiyor zevk ile devranımız
Bin yaşa ey sevgili sultanımız

Sensin eya mezalim-i şiken
Bizlere hürriyeti temin eden
Şimdi hükümdarını buldu vatan
Bin yaşa ey sevgili sultanımız

Saltanatın mihr-i dırahşanısın
Künuz-ı adlin şeh-i zişanısın
Sen bize Mevlamızın ihsanısın
Bin yaşa ey sevgili sultanımız

(8) Marş-ı Sultani

Bestesi: Miralay Zeti Bey'in

İftihar etse sezadır millet-i Osmaniyan
Verdi revnak tahta şimdi padişah-ı namdar
Hakk mübarek eylesin zatın bu mülk ü millete
Her işinde hamî olsun Hazret-i Perverdigâr
Geldi ilham-ı Huda tarih-i cevher-i nazıma
Müjdeler millet Mehmed-i Hamis oldu şehriyar

Marş

Güftesi: Musika-i Hümayun'dan Kâtip

Bahaeddin Efendi

Barekallah-ı Şehriyar ve Tacdar-ı Hürriyet
Görmemişti milletin hiç böyle devr-i müstaid
Padişahım Hakk feravan eylesin iclalini
Mukaddeminle buldu elhak mülk ü millet ü mukadderat
Hür Mehmed Han-ı Hamis tahta verdin izz ü fer
Mülkümüzde doğdu şimdi mihr-i şefkat-ı atıfet

- (9) Meclis-i Mebusan'a Hanry Forlane tarafından vatan-ı mukaddese vasıfname olarak takdim edilmiştir.

Vatan

Ey mader-i elemzede ey yar-ı aşına
Payına erdi artık o hicran zamanları

Aç sine-i visalini evlad-ı zarına
Sık kalb-i aşkın üstüne mehcur olanları

Bitsin o eski yaşları sil böyle kalmasın
Maziye bakma gözlerin alama dalmasın

Biz ruhumuzda yadını bir an uyutmadık
Bedbaht idik er idik amma unutmadık

Tak leyl-i zülfün üstüne necm-i hilalini
Göster cihana haşmet-i hüsn-i celalini

O nağmeler ile yükseliyor tatlı bir sada
Bak zenzemat nur ediyor şimdi ibtida

Ey mader-i elemzede ey lakb-i mihr ü mah
Kaldır sırr-ı melalini bak başlıyor sabah

(10) **Osmanlı Ordusuna**

10 Temmuz Münasebetiyle Bir Tuhfe-i Naçız

Namınızla iftihar eyler bugün Osmaniyan
Savlet-i şirane niz hayret-feza-ı ins ü can
Ey sada-yı satveti afak-gir-i asuman
Namınızla iftihar eyler bütün Osmaniyan

Var olun [...] ²⁷ vatan siz var olun
Safha-i tarih-i alemde celil-i asar olun
Ümmet-i merhumeye hem hafız-ı hembar olun
Namınızla iftihar eyler bütün Osmaniyan

Maksad-ı imla ile Osmaniyanın şanını
Kahraman ordu nasıl bezl eyledin sen kanını
Millet acizdir size arz etmeğe şükranını
Namınızla iftihar eyler bütün Osmaniyan

Recai Hafidi Ercüment Ekrem

(11) **Marş-ı İnkılab**

Seyfeddin Efendi tarafından tertip edilmiştir.

Tarumar etti bugün hep zalımanı ittifak
Müjde ey ehl-i vatan kalk gayrı mahvoldu nifak
Var olun siz ey cemiyet ey bahadır şanlılar
Zail oldu zulm ü rüşvet şad olun Osmanlılar

Oldu ervah-ı şehidan sayenizde müsterih
Vah edip efgan eden evlad-ı mazlum münferih
Nail-i adl oldu artık kahraman Osmanlılar
Var olun siz ey cemiyet ey bahadır şanlılar

²⁷ Matbaa hatası sebebiyle okunamamıştır.

Şarkı

Şanlı ordu vatanı milleti ihya eyledi
Baş gösteren istibdadı mahveyledi
Asi asakiri terbih eyledi
Nakarat

- (12) Yaşasın Niyazi, Enver yaşasın
Ey sadık cefakar Osmanlılar
Vatan uğruna fedakarlar
Gözlerimizden silindi kanlı yaşlar
Nakarat
Yaşasın kahraman ordu yaşasın
Hürriyete canımızı kurban edelim
Mazlumlara imdad edelim
Casuslardan nefret edelim
Nakarat
Yaşasın şanlı asker yaşasın

Emin Ali Bey'in Kerimesi Seniha

Cenge Giderken

Ben bir Türküm dinim cinsim uludur
Sinem özüm ateş ile doludur
İnsan olan vatanının kuludur
Türk evladı evde durmaz giderim

- (13) Yaradan'ın kitabını kaldırtmam
Osmancığın bayrağını aldirtmam
Düşmanımı vatanıma saldirtmam
Tanrı evi viran olmaz giderim

Bu topraklar ecdadımın ocağı
Evim köyüm hep bu yerin bucağı
İşte vatan işte Tanrı kucağı
Ata yurdundan evlat bulmaz giderim

Tanrım şahit duracağım sözümde
Milletimin sevgileri özümde
Vatanımdan başka şey yoktur gözümde
Yar yanağın düşman almaz giderim

Ak gömlekle gözyaşımı silerim
Kara taşla bıçağımı bilerim
Vatanım-çün yüceliklerim dilerim
Bu dünyada kimse kalmaz giderim

Güftesi Musiki-i Osmani Cemiyeti reisi İsmail
Hakkı Bey

Ordu Marşı

Ordumuz etti yemin
Titredi hak ü zemin
(14) Milleti ettin emin
Açıldı rah-ı nevin (Mükerrer)

Sancağımız şanıımız
Osmanlı unvanımız
Vatan bizim canımız
Feda olsun kanımız

Asker Şarkısı

Biz askeriz Osmanlılar şir-i vegayız
Serhatte ser-i düşmana şimşir-i kazayız
İhya-yı vatan uğruna her lahza fedayız
Kurşun yağıyorken solumuzdan sağımızdan
Enver-i şecaat saçılır sancağımızdan

Şarkı

İstibadda mahzun idi gönlümüz
Tulu etti hürriyet açıldı gözümüz
Vatandaşlar ah ne güzel günümüz

Nakarat

(15) Kahrolsun vatan düşmanları
Var olsun hürriyet kahramanları

Hürriyet ilan edildi
İstibdad mahvedildi
Millet handan edildi

Nakarat

Kahrolsun vatan düşmanları
Var olsun hürriyet kahramanları

Hürriyeti tebrik edelim
Aman yavaş incitmeyelim
Kol kola verip gidelim

Nakarat

Kahrolsun vatan düşmanları
Var olsun hürriyet kahramanları

²⁸ *Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı*, Cüz 7: Karagöz'ün Doktorluğu, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütüphanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Emin Ali Bey kerimesi Seniha

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı

Cüz 7²⁸

Karagöz'ün Doktorluğu

(Hacivat atideki gazeli okuyarak gelir)

Bak ne suret görünür hüsn-i eda-yı perdede
Buldular üftadeler derde devayı perdede
Nerde kurulsa bütün ahbabı eyler şad-kam
Aşınalar kesbeder zevk ü safayı perdede

Muhavere

(Karagöz ile Hacivat kavgadan sonra gelirler)

K – Aman halim pek yaman. Bıktım usandım bu herifin elinden dilinden. Her akşam kapının önünde yar bana pancar yar bana pancar amma pancar budalası herif imiş ha! Hatta geçen akşam urman* müptela** ediyordum. Zihnimi Çarşamba pazarına çevirdi. Geçende mahalle kahvesine çıktım. Ayağa kalkarken şalvarımın yan tarafı pırladı, eve geldim. Şunu dikeğim derken bu herifin gürültüsünden minder örtüsüyle çarşaflarını beraber dikmişim de haberim yok.

Hacivat – (Gelerek) Efendim sizi taciz ettim.

(3) *K* – Ne halt ettin?

Ha – Size aşinalık ediyorum.

K – O aşinalıktan bana ne.

Ha – Yani akşam şerifler hayır olsun.

K – Rayiha-i keriha burnuna dolsun.

* Urman, roman.

** Müptela, mütalaa.

- Ha* – Aman Karagöz gevezeliği bırakalım. Bu akşam sizinle bir yere gideceğiz. Seni tanırılar ve arsızlığını bilirler. Onun için isimlerimizi değiştirelim.
- K* – Peki güzel öyle yapalım.
- Ha* – Senin adın Uyuz Tazı. Benimki de Baba Hakim olsun.
- K* – Uyuz Tazı sensin benim adım Baba Hakim.
- Ha* – Şimdi isimlerimizi bellemek için birkaç kere söyleyelim.
- K* – Haydi bakalım.
- Ha* – Baba Hakim Karagöz.
- K* – Uyuz Tazı Hacı Cavcav.
- Ha* – Baban kim Karagöz.
- K* – Uyuz Tazı Hacı Cavcav.
- Ha* – Anan kim Karagöz.
- K* – Uyuz Tazı sensin Hacı Zırtlak. (Tokadı atar Hacivat gider)
- K* – Vay köpek oğlu vay kırk seneden sonra bana isim (4) takmağa uğraşıyor.
- Ha* – (Gelerek) Ne vuruyorsun bu ismi beğendin mi?
- K* – Beğenmedim ya! Başkası olsun.
- Ha* – Benim adım Mersin, senin adın Zehir Zakkum olsun.
- K* – Zehir Zakkum senin olsun Mersin de benimki.
- Ha* – Öyle ise haydi belleyelim. Mersin Karagöz.
- K* – Zehir Zakkum Hacı Cavcav.
- Ha* – Ne yersin Karagöz.
- K* – Zehir Zakkum Hacivat.
- Ha* – Her akşam ne yersin Karagöz?
- K* – Zehir Zakkum’u sen ziftlen Hacı Cavcav. (Tokadı vurur. Hacivat gider) Varayım ben gideyim köşe inziva-ya bakalım ayine-i devran ne suret gösterir. (Gider)

Birinci Perde

(Hacivat ile Karagöz konuşur)

- Hacivat* – Adam olmanın çaresine bak Karagöz! Bak ben okur yazarım. Min-gayrün hadden doktor sanatına da çalıştım.
- K* – Min-gayrün rutubeten ben de Terkos yolunda çalıştım.
- H* – Bendeniz Abese'ye kadar çıktım. Sen Karagöz.
- K* – Ben Odesa'yı geçtikten sonra Paris'e bile gittim.
- (5) *H* – Demek Fransızca'yı pratik ettin.
- K* – Fransa'da pilaki yedim ya!
- H* – Mualeceleri koleksiyon edip taksim ettin mi?
- K* – Acele ile Kulekapı'sından Taksim'e gittim.
- H* – Karagöz enjeksiyon dersini nerede gördün?
- K* – İncirci Simon'u terzi dükkânında gördüm.
- H* – Evvelce tımarcılık ettin mi?
- K* – Alasını!
- H* – Nerede yaptın?
- K* – Tramvay ahırında.
- H* – Tırnava tarafında demek?
- K* – Evet öyle oldu.
- H* – Çok hasta gelir miydi?
- K* – Türlüsü kalça yarası tırnak yarası.
- H* – Yaralara bakmağa cerrah var mıydı?
- K* – Birkaç tane sürücü vardı.
- H* – Birkaç tane sülükçü mü vardı?
- K* – Evet!
- H* – Sülükçüden cerrah olur mu nasıl bakardı?

- K – Gübre kaşığı ile.
- H – Hastalardan hiç darüssalip gelir miydi?
- K – Hasan Ağa'dan hiç salep gelmedi hem sevmem.
- (6) H – Hakikat fena illettir hem saridir.
- K – Evet sarısını salibe eğerler.
- H – Renç duyar hiç gelir miydi?
- K – Revanici Haydar hiç gelmedi.
- H – Gelirse ne yaparsın?
- K – Bol yumurta verir savarım.
- H – Aferin Karagöz alkol ile yumurta sarısı bir miktar da kafuri ile güzel bir sızı yağı olur.
- K – (Kendi kendine) Ulan bizim kokonalar boşuna gitmiyor.
- H – Pekâlâ istiska-yı batın gelir miydi?
- K – O senin fırından gelmezdi hamamdan gelirdi.
- H – Birader sen de böyle sanat var da niçin yapmıyorsun?
- K – Ne zannettin ya oldukça kondüktörüm.
- H – Bir illet daha var ki kuvve-i basire-i kalile tedavisi biraz müşkildir.
- K – O kolaydır. Kulakapısı'nda Saka Halil.
- H – Gelirse ne yaparsın?
- K – Bir bardak taş delen suyu verir savarım.
- H – Bak bu sanatta biraz maharetin var. Benim de senin gibi birisine ihtiyacım var. O halde küşat etmiş olduğu eczahaneye gelerseniz ala güzel bir katta alafranga elbise giyersin birkaç (7) eczaları sana tarif ederim. Haydi şimdi eczahaneye gidelim.
(İkisi beraber giderler)

İkinci Perde

(Eczahane gözüdür. Karagöz pantolon giymiş olarak orada durur. Sonra Hacivat gelir)

- H – Aman Karagöz ne kadar tuhaf olmuşsun.
- K – Ne olacak çengel kuyruklu kırlangıç azmanı gibi bir şey oldum.
- H – Şimdi beni dinle.
- K – Anlat bakalım.
- H – Dikkat et bir insandaki hastalığı anlamak için yapılan şeye teşhis-i maraz derler.
- K – Anladım Turşucu Mitas.
- H – Bir de konsolto vardır.
- K – Komposto varsa getir yiyelim.
- Ha – Gel eczahaneye girelim. (Girerler) Yukarıki rafta kapsül tok karna yani müşhil içindir.
- K – Miskinler için anladım.
- (8) H – Bu tarafta duran kutuda kolarat potas var.
- K – Burada mı Kalaycı Bedus.
- H – Evet sarı şişenin içindeki de solfato kinindir.
- K – Şişedeki solak kara kimindir?
- H – Evet canım bir de bana bak Karagöz havana biraz kolarat du potas koy da dök.
- K – Sonra herifle kavga ederiz.
- H – Kiminle?
- K – Kalaycı Bedus ile.
- H – Nasıl Kalaycı Bedus canım. Şu beyaz parçayı dökceksin.
- K – Olur dökerim.
- H – İşte ben gidiyorum. (Gider)

Üçüncü Perde

(Karagöz biraz yalnız bekleddikten sonra Zenne ile Bey gelirler)

- K – Oooo. Kupanın kızı ile urbanın birlisi geldi.
- Bey – Bonsuvar mösyö doktor.
- K – Evet efendim. (Kendi kendine) Vay canına be bize bol soğanlı sulu doktor dedi galiba.
- Bey – Doktor efendi siz misiniz?
- (9) K – Evet efendim buyurun.
- Bey – Sizin isminiz nedir?
- K – Doktor Şapul Şapul.
- Bey – Hiç işitmemiştim. Her daim burada mısınız?
- K – Hayır efendim pazartesi günleri Çiçek Pazarı'na giderim.
- Bey – Pazartesi Pararet'te oturursunuz öyle mi?
- K – Evet efendim. Hasta kim?
- Bey – Hem hanım ve hem de ben. Çok doktora baktırdıksa da faydasını göremedik.
- K – Her doktor para etmez benim gibi erbabına düşerseniz sihat bulursunuz. Hanımın hastalığı nedir.
- Bey – Hanım pek nahifül-mizaçtır. Ekser baygınlık gelir.
- K – Hanımın karnı aç da onun için.
- Zenne – Bey muayene olurken bendeniz de oldum. Hiç fayda görmedim.
- K – Ben pek güzel bakarım. Şimdi veriniz elinizi bey. (Elini verir) Ooo, beyim hastalığınız eskimiş.
- Zenne – Bendeniz de beyin doktoruna gösterdim. Falkul bilisiye dedi.
- K – Kartal pırasası mı ya dedi. Fakat hazmı batidir. (10) Gel bakayım hanım ağzını aç. (Açar) O siz pek pisboğazmışsınız.

- Bey – Bizim hanıma saatte bir nevbet bazı da ateş geliyor.
K – Kabahat sende ara sıra külleyip kapağını kapamalısınız.
Bey – Ben de seni bir doktor zannettim.
K – Ne var beğenemedin mi?
Bey – Deminden beri senin ile eğleniyorum da haberin bile yok.
K – Ben de anladım amma vakit geçsin diyerek konuşuyorum.
Bey – Öyle ise Allah’a ismarladık miskin eriyoniti. (Diyerek giderler)

Dördüncü Perde

(Karagöz yalnız bekledikten sonra Matiz gelir. Karagöz ile konuşurlar)

- Matiz – Ey bana bak şuradan bir tek versen a.
K – Burası eczahane a oğul.
Ma – Öyle ise ver beş paralık meze.
K – Efendim burada hastaya bakarız.
Ma – Aasma yaprağı mı satarsınız.
K – Hayır şalgam.
Ma – Ver ondan da on paralık.
K – Biz burada ilaç satarız.
(11) Matiz – Ver ondan da beş paralık.
K – Efendim reçetesiz olmaz.
Matiz – Çatalsız olsun.
K – Suratına şimdi keçeyi yapıştıracam ha!
Matiz – Be herif söylediğinden ver diyorum sana.
K – Efendim ilaç satarız ilaç.

- Matiz* – Ver bakalım.
- K* – Sana bir ilaç vereyim de ilk posta ile öteki dünyaya gidersin.
- Matiz* – Ben postaya bindim.
- K* – Öyle ise seni arabaya bindirdim.
- Matiz* – Ulan sen burada nedin.
- K* – Doktorum doktor.
- Matiz* – Bana baksana bakayım.
- K* – Aç ağzını bakayım (Ağzını açar)
- K* – Ooo. Senin ağzın pek kalabalık tahtaları çürümüş. Şimdi sana lazım olan birkaç fıçı çimento. Sekiz adet süpürge ile güzelce temizlemelisin.
- Matiz* – Ulan benim ağzım matbah mı?
- K* – Ondan da beter olmuş.
- Matiz* – Ha! Anladım benimle eğleniyorsun. Şimdi seni ne yapayım.
- K* – Hiçbir şey yapma efendim.
- (12) *Matiz*– Ulan şimdi içine saman doldurayım da seni bir viraneliğe atayım mı?
- K* – (Kendi kendine) Herif beni leş kargalarına ziyafet yapıyor (Aşıkâr) Rica ederim efendim benim kabahatim yok.
- Matiz* – Ne ise bir daha böyle bilmediğin şeye karışma.
- K* – Neme lazım karışmam vesselam.
Hacivat gelir
- H* – Çok şükür sağlığıma.
- K* – Bereket versin Kâğıthane'deki biten sazlığa (Tokadı vurur)
- Ha* – (Gelerek) Ulan ne vuruyorsun ellerin kırılınsın.

- K* – Eğletir. Kenetletir yine döğërim. (Vurur)
Ha – İnşallah gözlerin kör olsun.
K – Divarları dolaşır arar yine dökerim. (Vurur)
Ha – Yıktın perdeyi eyledin viran varayım gideyim perdenin sahibine haber vereyim.
K – Ulan bu akşam elimden ucuz kurtuldun inşallah fırladık oyununda yakarı elime geçirirsem ben bilirim yapacağımı. Paydos efendim paydos. (Gider)

Hitam

(13) **Yeni Kanto**

Hasret-i canan ile ah ah şule feşanım
Etse terahhum olur ah ah nazlı civanım
Neylesin avare gönlüm ah ile geçmede ömrüm
Ben de bilmem nedir cürmüm bi-ihtiyar aşka düştüm

Yeni Kanto

Var mıdır sinem gibi bir dağdar
Gözlerim giryan olur leyl ü nehar
Bülbülü nalan eder bu ah u zar
Eyliyor hicran ile ömrüm güzar

Yeni Kanto

Bir gözleri ahuya düştü gönül ne çare
Sine-i mecruhuma açtı binlerce yara
Sevdazedeyim fitneniz her çe bad bad
Beni ateşlere sal deyiverdi
Sine-i mecruhumu yar deyiverdi
(14) Beni böyle yakacaksın yak deyiverdi
Bir canım var ister isen al deyiverdi

Yeni Kanto

Nale-i cangahı canan duymuyor
Neyleyim tedbire takdir uymuyor
Derd-i mihnet tende rahat koymuyor
Neyleyim tedbire takdir uymuyor

Çok tabibe ettim arz u ihtiyaç
Bulmadım derd ü aşka hiçbir ilaç
Etmedi bahtım felekle imtizaç
Neyleyim tedbire takdir uymuyor

Yeni Kanto

Çık derim cana çıkmaz tenimden
Kan ağlıyorum kan derd ü sırrımdan
Beyhude inler ah ah ah inler
Bıktım usandım ah ah u eninden

(15) Ölmeden eyvah girdim mezara
Kurban oldu dil bir sitemkara
Beyhude inler ah ah ah inler
Bıktım usandım ah ah u eninden

Acem Kantosu

Gözyaşlarım seyl oldu ol nev nihale karşı
Şebnemler olmuş rızan balam bir vird-i ilaha karşı

Ah canan henüz uyanmış mahmurdur hab u işve
Sisler altında kalmış balam nur-ı hilale karşı

Canan gular demadem ben ağlarım kederden
Zevk-i safayı seyret balam izzet-i melale karşı

Kanto

Düştü gönlüm yandı nara
Başladı feryad u zara (mükerrer)

Söz geçmiyor nazlı yâre ah
Oldu cismim pare pare (mükerrer)

Aşk u sevda çeken bilir ah
Bulamadım çaresini şu gönlümün yaresi

(16) Gönlümde yoktur ahım
Güldürmez baht-ı siyahım (mükerrer)

Şarkı

Sevdiğim pek dilbersin
Niçin beni ah üzersin

Benim ah-ı efganımdan
İstifade mi edersin
Nakarat
İnkisar ederim sana
Yanar senin de cangahın

Yaktın beni ah nihayet
Etme aşktan sen şikayet

Eyzan
Bu ne hicran bu ne azap
Tutuştı ah biçare kalp
Eyzan

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı

Cüz 8²⁹

Karagöz'ün Rüyası

Birinci Meclis

Hacivat zirdeki semaiyi okuyarak gelir

Her güzel böyle canım nazlı mı olur
Sürmeli ela gözlü mü olur
Güzeli sevmek canım gizli mi olur
Ömrüm lelli gülüm ya lelli
Gel sarıl bari

Hay Hakk

Bi hamdülillah eriştik hazır bizim ehl-i irfana
Saka ile bahsedelim sahn-ı gülistana
Meramım ruz u şeb budur ki bakmayalar efendiler
de noksana

Perdeyi zannetmeyin bizden
Hisse alın siz bu sözden
Perde kurdum şem'a yaktım gösterim zıll-ı hayal
Ehl-i hal olmayan bilmek muhal
Pirimiz Şeyh Küşteri eylemiş böyle hayal

(3) Demem o demek değil efendim. Ben deniz ben duacı-
nız ben hake hakisana eli yüzü yumulmuş elfazı düz-
gün musahabeti tatlı.

Karagöz – (Pencereden) Hay karnaksı. Bir yar-ı kafadar olsa. O
söylese. Ben dinlesem. Haddim olmayarak bendeniz
söylesem. Efendiler safa-yab olalar. Bakalım Mevlam
işimizi ne iş eyler.

²⁹ *Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı*, Cüz 8: Karagöz'ün Rüyası, nşr.: İhsan
Rahim, Asya Kütüphanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Yar aman aman yar aman
Medet aman bana bir eğlence medet

(Hacivat o böyle patırtı yaparak bağırır. Karagöz pencereden atlayarak kavga ettikten sonra Hacivat kaçır. Karagöz kendi kendine söyler)

- Karagöz* – Of aman. Göz kapaklarım. Ay ortalarımda, bayram haftalarımda. Aman aman. Of. O gümüş kaplattığım kafam amanın beyin tasımdan ateş zıplıyor. Ooof.
- H* – (Gelerek) Vay kara kaşım inci dişlim hoş geldin.
- K* – Vay karda kışta kazma dişlim boş geldin.
(Tokadı vurur. Hacivat gider.)
- H* – (Gelerek) Nedir bu hiddete sebep birader?
- K* – Ne olacak senin zırlayışın.
- H* – Efendim ben ne vakitten beri sizi görmediğimden gideyim, (4) bakayım diyerek geldim sen de beni döğmeğe kalktın.
- K* – Ben kalkmadım sen beni kaldırdın.
- H* – Aman birader her şeyi bertaraf et de layıkıyla konuşalım.
- K* – Bir tarafa etmeyeyim amma seninle ne konuşacağım.
- H* – Ne olacak dertleşelim.
- K* – Ne!.. Dört leşim mi? Hacivat ağzını topla.
- H* – Yok efendim, birbirimize dökülelim.
- K* – O zaman da ağlıyorsun.
- H* – Neden?
- K* – Dayak yedim diye.
- H* – Yok demek isterim ki sen de boştasın ben de.
- K* – Ben kendime bulamadım amma sana bir iş buldum.
- H* – Eksik olma birader teşekkür ederim.

- K – Eşeklik edince eksiksiz etmeli.
- H – Aman efendim devam ediniz.
- K – Yok bir sigara içeceğim.
- H – Aman efendim latifeyi bertaraf ediniz de bulduğunuz iş bana münasip bir iş mi?
- K – Tam senin harcın. Açıkta hem karnın doycak hem de para kazanacaksın. Lakin iki şey tedarik etmelisin.
- H – Bu iki şey nedir birader?
- K – Bir gaz tenekesi bir de maşa.
- (5) H – Ey ne yapacağım onunla?
- H – Köpek derisi toplayacaksın.
- K – Ulan bu münasebetsizlikten vaz geç. Fena mı Hacivat bir parça dolaşır tenekeyi doldurdun mu haydi debağhaneye sattığını satarsın satamadığını eve getirir çoluk çocukla karnını doyurursun.
- H – Zaten çingänenin ağzından bu yolda laf çıkar.
- K – Ne o Hacivat beğenmedin mi?
- H – O işi sen kendin yap.
- K – Hay divane hay! Sen derdine yan. Ben öyle bir iş öğrendim ki üzerine yok.
- H – Kimden öğrendin?
- K – Geceleyin öldüğüm vakit.
- H – Rüyada mı?
- K – Yatakta be.
- H – İşte ona rüya derler. Ey nasıl oldu.
- K – Dün gece biraz erken yatmıştım. Bir yüksek tepede kırmızı sakallı, yeşil bıyıklı, eflatun gözlü ben on kişi oturmuşlar bir şey okuyorlardı.
- H – Yine kofti attın. Bu şekilde insan olur mu?

- K – Rüyada insana gözüdür. Derken efendim uzaktan (6) seyrederken birisi dedi ki: “Burada insan eti kokuyor. Haydi buraya getirelim.” Bir de baktım ki bunların yanındayım.
- H – Aman Karagöz kaç kaç.
- K – Nereye oraya demir attık sanki.
- H – Ey sonra.
- K – Sonra yanıma birisi geldi. Arkadaşlarına: “Ooo bizim Karagöz Ağa imiş. Şuna bir iyilik edelim” dedi.
- H – Aman Karagöz sonra.
- K – Sonrası ağzıma gelen duayı ettim. Ah sizi şöyle etsin böyle etsin dedim.
- H – Ulan böyle dua olur mu?
- K – Onlar pek beğendi. Derken efendim birisi geldi: “Ağzını aç” dedi. Ben de açtım. Sonra ağzıma tükürdü ve bana “Senle üzerine okur isen iyi olur” dediler.
- H – Aman Karagöz sen de bana tükür.
- K – Ben onlar gibi enayi değilim.
- Ha – Aman birader beni de yanına al da sana hasta filan getireyim.
- K – Olur olur.
(Hacivat gider)
- K – Ben bu işi yapabilirsem aşk olsun bana bakayım. Ben de gideyim. (Gider)
(7) İkinci Meclis
(Evvelkiler Hacivat’ın kızı Dilber sonra Dursun Bey)
- Dilber – Ah sevgilim daha gelmedi acaba hıyanette mi bulundu. Hayır hayır onun mahabbetinden eminim. Eğer zerre kadar şüphelenecek olursam kendimi kuyuya atarım! Aman bir ayak sesi var galiba o olmalı.

- K* – (Pencereden) Ne var Hacivat'ın kızı burada geziyor. Dur şunu dinleyeyim.
- Dursun Bey* – (Gelerek) Vay Dilberciğim galiba sizi biraz beklettim.
- Dilber* – Ah efendiciğim sizi gelmeyeceksiniz zannettim de yüreğimin yağı eriyordu.
- K* – (Keza) Hacivat müjde.
- Dursun* – Nasıl hiç gelmez miyim. Sizi bir gün görmesem gece uykuları bana haram oluyor. Geç kalmamın sebebi ise yolda Karagöz'e rast geldim de işi anlama-sın diyerek yolumu değiştirdim.
- Dilber* – Çok iyi ettiniz sevgilim. Zaten o terbiyesiz utanmaz arlanmaz kepaze, menhere, rezil bir çapkındır.
- Karagöz* – (Keza) Ulan amma çok ismim varmış ha!!!
- Dursun* – Ey elmasım şimdi nasıl yapacağız. Malum ya bugün-lü de benim elim yufkadır.
- (8) *Karagöz* – (Keza) Bak hele şuna elim yufka diye kıza yedirecek.
- Dilber* – Efendim onun için siz merak etmeyiniz. Bahçede dut ağacının dibinde pederim tarafından gömülü altınları ben oradan alur size veririm. Siz de pederime ağırlık olarak verirsiniz.
- Karagöz* – (Keza) Paralara uğurlar olsun.
- Dursun* – Peki efendim. Lutfunuza minnettarım. Öyle ise yarın burada buluşalım.
- Dilber* – İnşaallah yarın akşam efendim (Der giderler)
- Karagöz* – Ulan Hacivat'a yazık be. Elbette çaresini bulur haber veririm.

Üçüncü Meclis

(Hacivat Karagöz sonra Dursun)

Hacivat – Acaba Karagöz'ün dedikleri sahih mi. Dur hazır bir deli varken şunu tecrübe edeyim. Karagöz Karagöz.

Karagöz – Ne var?

Hacivat – Azıcık aşağıya gel.

Karagöz – (Gelerek) Hani deli falan getirecektin?

Hacivat – Şimdi gelecek efendim fakat pek azgın bir şey eğer iyi olacak olursa hem şöhret hem de para kazanacağız.

Karagöz – Sen merak etme. Bir okuyayım ol saat akli başına gelir.

(9) *Dursun* – (Dışarıdan) Bırak yakamı tutma beni diyorum sana sonra gırtlığına sarılıırım ha.

Ha – İşte geliyor.

Dursun – (Gelerek) Geçen ayın çeharşenbesinden bu ayın pençşenbesi üç metre kısa gelirse kaç okka kayısı pestili idare edeceğini bilemeyerek dam üstüne çıkıp da martı kuşlarını da göle davet edip gelin oldum şarkısını çağırarak iki atlı faytona rakiben Kız Kulesi hizalarıyla yunus balıklarına hora teperek Bayazıt kulesine sepeti ben çektim diyerek namus davasına kalkmaklığın neden neşet etmiştir?

Ha – Aman Karagöz bu pek çılgın.

K – Haydi sen çekil çağırduğım zaman gel.

Ha – Peki (Der gider)

Dursun – Bir adet yumurta derununda okunan eşarı tanzim edeceğim diyerek bir tabak muhallebinin üstüne çıkıp da varda çağıracaksın. Bir de üç defa hoşab tasına dalıp çıkarak bana dilini ne için çıkardın.

K – Al benden de sen saçmaları. Hacivat'ın kızıyla istişare ederek bahçede dut ağacının dibindeki gömülü

olan altınları bağırta bağırta salla sırt ederek Hacivat'a damat (10) gideceğim diyerek iddiaya kalkıştığın zamanlar ben onları istemem demeyip de o ağırlığı Hacivat'a yükletip kalanını elinden kapar mısın?

Dursun – Evet öyle dedik de hatırıma...

K – Sus saçma istemez. Ben her şeyini biliyorum. Hemen iyi olmağa bak. Elimden geldiği kadar sana muavenet ederim.

Dursun – Aman Karagöz sen bilirsin.

K – Şimdi ben seni yalandan okurum. Sen de iyi olursun. İşin sonunu bana bırak.

Dursun – Peki efendim.

K – Hacivat Hacivat.

H – Buyur (Gelir)

K – İşte başlıyorum dinle.

Ya cenneti cine hina çonbur çonbur çop

Ya cenneti cine hina çonbur çonbur çop

Dursun – Amanın ben neredeyim?

H – Korkma hoca önündesin aman Karagöz bu ne hal.

K – Nasıl inandın mı ? İstersen şimdi bunun deliliğini sana vereyim.*

H – Ben istemem. Hem yazıktır bana.

K – Eğer kızını bu delikanlıya vermezsen işin** (11) karışmam. Bu çocuk senin kızını seviyor da ondan deli olmuş.

H – Aman Karagöz nasıl olur.

* Metindeki noktalı yer baskı hatası nedeniyle silik olup okunamamıştır.

** Metindeki noktalı yer baskı hatası nedeniyle silik olup okunamamıştır.

- K – Ooo bak şuraya bak.
H – Aman ne var.
K – Bak cin ne diyor.
H – Ne diyor birader?
K – Bahçedeki dut ağacının dibinde.
H – Ey ey.
K – Orada bir dalga varmış anlarsın a.
Ha – Aman efendim bir şey mi olmuş.
K – Eşeklik istemez orada gömülü olan altınlar seyahati verecek.
H – Aman birader deme.
K – Demesi falan yok şimdi kızı verecek misin?
Ha – Aman verdim Karagöz.
K – Haydi öyle ise gidip düğüne mübaşeret eyleyiniz. Ben elbisemi değiştireyim de geleyim. Haydi siz gidin. (Giderler) Sllan koca oğlan lodos esip de bizim dolap kıyak döndü.

Son

(12) **Musiki-i Osmani Mektebi reisi ve Heyet-i Umumiye muallimi İsmail hakkı Bey'in Sancak Marşı**

Osmanlıyız kardaşlar birdir bizim yurdumuz
Yürümektir çalışmaktır vatan için borcumuz
Şan vermiştir şan almıştır şu heybetli ordumuz
Yatağımız taştan olsa yorganımız bayraktan
Vaz geçmeyiz buradan bu kırmızı sancaktan

Yürüyelim ecdadımız bu yollardan yürüdü
Bu toprakta nice arslan kemikleri çürüdü

Vatan aşkı gayrı bizim sinemizi bürüdü
Yastığımız mezar taşı yorganımız kar olsun
Ben bu yoldan döner isem namus bana ar olsun

Emir bana yürü dedi ben dönemem yolumdan
Düşman çıksın dağ yürüsün deniz taşsın önümden
Ben aldığım emri bilir perva etmem ölümünden

**(13) Musiki-i Osmani Mektebi muallimi ve Heyet-i
Umumiye reisi İsmail Hakkı Bey'in Kur'a Marşı**

Asker oluyorum ben
İşte gidiyorum ben
Vatana hizmet için
Bu dünyaya geldim ben

Biz asker değil miyiz
Hay hay hay hay
Hepimiz de askeriz
Yaşasın asker

Yaşasın vatan
Yaşasın Sultan Mehmed
Yaşasın millet

**Udi Mehmed Ekrem Bey'in Devr-i Hindi Usulünde
Kürdili Hicaz Şarkısı**

Gönlümü başka emellerle avutsaydım
Ne olurdu seni bir lahza unutsaydım
Ruhumu bir gece hulyasız uyutsaydım
Nakarat
Ne olurdu seni bir lahza unutsaydım

Pak ve masum mahabbetle hayalden
Geçen alayış ümidimi bir bilerek
Kalacaksa emelim böyle uzak senden
Nakarat
Ne olurdu seni bir lahza unutsaydım

(14) **Udi Mehmed Ekrem Bey'in Evfer Usulünde Dilkeş
Haveran Makamından Şarkısı**

Dil-i şuride hayfa yâre yâr ağyara maildir
Bilinmez hikmeti bülbül güle gül hare maildir
Olursun pürgazap ben arzihal ettikçe sen amma
Nakarat
Cefakarım mizacın çare ne ağyara maildir

**Müezzin Hafız İbrahim Efendi'nin Devr-i Hindi
Usulünde Hüzzam Makamında Şarkısı**

Ruz u şeb feryadıma sensin sebep
Merhamet etmez misin zalim acep
Hüzün ile geçmekte ömrüm ruz u şeb
Nakarat
Merhamet etmez misin zalim acep

**Musiki-i Osmani reisi ve Heyet-i Umumiye Mualli-
mi İsmail Hakkı Bey'in Filo Marşı**

Satvet-i bahriyemiz adayı lerzan eyliyor
Şan-ı mazimizle arz-ı çehre-i şan eyliyor

İhtişamı bir muazzam kavmi şadan eyliyor
Milletin iclalini toplanla ilan eyliyor

(15) Nakarat

Mevce-yab-ı itiladır ca-be-ca rayatımız
Pür-tanin-i mefharet gülbang-ı hissiyatımız

Hep donanma-yı mehabet-aver-i Osmanıyan
Eyliyor derya yüzünde sur-ı hürriyet-nişan

Seyir için bir Rüstem-i aliyülala Şah-ı Kamuran
Mevkib-i şevketle bahren etmede seyran-ı şan
Nakarat
Mevce-yab itiladır ca-be-ca rayatımız
Pür-tanin-i mefharet gülbang-ı hissiyatımız

**Udi Ekrem Bey'in Ağır Evfer Usulünde Hüzzam
Makamından Şarkısı**

Söyle ey tali ne lütfu var bana cevretmenin
Genç iken güldürmedin artık ne hükmün var senin
Bi-asıl bi-neşe bitti ruh-ı mahrumu tenin
Nakarat
Genç iken güldürmedin artık ne hükmün var senin

Ben ki gülmek bahtiyar olmak dilerken her zaman
Gam yolunda çok sürüklendi bu cism-i natuvan
En nihayet köşe-i hırman içinde söndü can
Nakarat
Genç iken güldürmedin artık ne hükmün var senin

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı

Cüz 9³⁰

Ferhad ile Şirin Yahud, Hain Valide

Hacivat atideki semaiyi okuyarak gelir.

Sana dil vereli cana
Derunum yanmada hala
Derunum yanmada hala
Yine benden sana şekva

Muhavere

Hacivat ile Karagöz kavgadan sonra Karagöz yalnız.

- K – Ulan bu herifin patırtısından bıktım, usandım. Gürültü ile ceketi yırttık vay. Şalvar da yırtılmış. Hatta geçende gürültüden mintanı da yırtmıştık. Eve gideyim de dikeyim dedim. İpliği iğneye geçirdim derken karşımda duran kedinin burnuna geçirmez miyim? Efendim kedi de feryada başladı. Doksan altı mahallenin kedisi haydi bizim kapının önüne biriktiler. Haddin varsa çık dışarıya. Baktım olacak gibi değil. Matbahta biraz ciğer var. Şunu dağıtayım da savuşsunlar dedim. Sokağa çıktım. Ne bakayım işiten kediler hepsi toplanmış etrafımı sarmazlar mı? Haydi efendim! Bizim ceket bir tarafa şalvar öbür tarafa. (3) Pabuçlar elli metre öteye. Hemen nasılsa kedinin bacağında şöyle bir yapışayım dedim.

Diyerek bir şey kapar gibi yaparken o sırada Hacivat gelir. Karagöz Hacivat'ın bacağına yapışır.

³⁰ Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 9: Ferhad ile Şirin Yahud, Hain Valide, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütüphanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

- Ha* – (Bağırarak) Aman Karagöz! Sen deli mi oldun? Yoksa divane mi?
- K* – Ulan senin derdinden değil deli hasta bile oldum.
- Ha* – Aman hastalığın nedir? Sakın zıyk-ı sadr olmayasın?
- K* – Ne sıkı olsun ne dar. Ulan ayakkabı mı ısmarlıyoruz. Karnımın içi gıldır, gıldır ötüyor.
- Ha* – Araba gürültüsüdür.
- K* – Ulan benim karnım Divan Yolu caddesi mi?
- Ha* – Sakın kulunç olmasın?
- K* – Havuç değil kartal pırasası. Şimdi şalgamı kafana yiyeceksin.
- Ha* – İştihan var mı?
- K* – Hayır! İşim yok.
- Ha* – Yani yemek yemiyor musun?
- K* – Elbette bir oturuşta dört okka.
- Ha* – Seninkisi hastalık değil pis boğazlık.
- K* – Ya senin yaptığın patırtı boş boğazlık değil mi? (Tokadı vurur Hacivat gider.) Varayım gideyim köşeye bakalım ayine-i devran ne suret gösterir. (Gider.)

(4) İki Perdelik Komedi

Birinci Perde

Bey gazel okuyarak gelir.

- Ha* – Vay beyim böyle güzel güzel gazel okuyarak hangi tarafa?
- Bey* – Vay siz misiniz Hacivat Çelebi?
- Ha* – Evet efendim! İnşallah afiyyettesiniz?
- Bey* – Çok şükür Hacivat Çelebi.
- Ha* – Afiyyette daim olun efendim!

- Bey* – Sizi bir parça izaç edeceğim. Fakat kusura bakmazsınız değil mi?
- Ha* – Estağfurullah efendim! Ne gibi?
- Bey* – Malum a bizim birader taşrada bulunuyor. Bendenizi yanına çağırmış. Bendeniz de gidiyorum. Nakit olarak iki bin lirayı sizden başka teslim edecek emniyetli bir adam bulamadığımdan size geldim.
- Ha* – Eksik olmayınız efendim. Fakat kimseden para almağa yemin ettim. Bununla beraber refikim Karagöz de emniyetli bir adamdır. Ona teslim edebilirsiniz.
- Bey* – Lutfen çağırır mısınız?
- (5) *Ha* – Siz fakir haneye buyurunuz da bir kahve içiniz. Bendeniz de gideyim. Karagöz'ü çağırayım. (Giderler. Hacivat gelir.)
- Ha* – (Kapıyı çalarak) Karagöz Karagöz.
- K* – (İçeriden) Ne var be. İşim var şimdi gelemem.
- Ha* – İşini bırak da gel. Neredesin sesin derinden geliyor.
- K* – Kuyunun dibindeyim.
- Ha* – Ne yapıyorsun orada?
- K* – Kuyunun dibi delindi de ona lehim vuruyorum.
- Ha* – Gevezeliği bırak. İşin içinde para dalgası var.
- K* – Geliyorum, geliyorum. (Gelerek) Ne var bakalım?
- Ha* – Ahbaptan biri geldi. Taşraya gidiyormuş. İki bin lirası varmış onu bana bırakmak istedi. Fakat ben kabul etmedim. Seni tavsiye eyledim. Geldiği vakit bahşiş ca-ba!
- K* – Aman çabuk gönder Hacivat. (Hacivat gider, Bey gelir.)
- K* – Haydi bakalım paraları çıkış. İşim var gideceğim.
- Bey* – Ne o baba? Pek acele ediyorsun.

- K* – Size sıkıntı vermesin diye!..
- Bey* – Hacivat’ın tarif ettiği adam sen misin?
- K* – Evet efendim. Bu kadar para benim için vızdır. Hele mangırı görelim.
- (6) *Bey* – Al babacığım.
- K* – Ver bakalım. Oh! Gözlerim açıldı.
- Bey* – Ne oldu dedin?
- K* – Oldu olacaklar dedim.
- Bey* – Ne gibi olacaklar?
- K* – Bir iki saat sonra bir şeyler olacak.
- Bey* – Bir iki saat sonra güneş mi doğacak?
- K* – Hayır! Ay doğacak.
- Bey* – Ne ise ben gidiyorum. (Gider.)
- K* – Ben de paralara bayılıyorum. Ne ise ben de gideyim de paraları bir tarafa gömeyim. (Karagöz gider.)

İkinci Perde

Bey gelerek Hacivat ile konuşur.

- Bey* – Tam vapura bineceğim esnada biraderden haber aldım. Buraya geliyormuş. Benim gitmeme hacet kalmadı. Şu parayı alıverin bari...
- Ha* – Peki efendim siz buyurun içeride ben de gideyim (7) çağırayım. (Bey gider, Hacivat gelerek)
- Ha* – Karagöz, Karagöz.
- K* – Ne o Hacivat!
- Ha* – Aman birader. Bey geldi paraları istiyor. Benim de aklıma da bir şey geldi. Sen kendini deli gibi yaparsın. Bey gelir sana ne derse “ham hum” dersin. O da seni deli olmuş diyerek paradan vaz geçer. Biz de paraları pay ederiz olmaz mı?

- K – Olur. Haydi git gönder. (Hacivat gider, Bey gelir.)
- Bey – Ben geldim efendim paraları verir misiniz?
- K – Ham, hım, hum.
- Bey – Nasıl ham, hım baba!!
- K – Şaralop.
- Bey – Ben öyle şey bilmem.
- K – İstersen bil. Ham hım.
- Bey – Şimdi seni tepelerim!
- K – Şaralop.
- Bey – Rica ederim ver paraları.
- K – Hiç çabalama. Ham hum. (Bey gider, Hacivat gelir.)
- (8) Ha – Karagöz. Bey senin deli olduğunu anlayarak paralar-
dan vaz geçtiğini söyledi. Çıkar paraları da paylaşalım.
- K – Ham hum.
- Ha – Bana da mı ham hum?
- K – Sana da ham hum. (Karagöz tokadı vurur, Hacivat gi-
der.)
- K – Ulan ham hum ile paraları aldık. Varayım gideyim de
vaktimi hoşça geçireyim. (Gider)
Perde iner.

(9) Ferhad ile Şirin

Birinci Perde

Karagöz'ün tarafına bir dağ, Hacivat'ın tarafına bir köşk kurulur. Karagöz dağın üstünden yuvarlanarak aşağıya iner.

- K – Ulan vay canına bakayım. Hacivat'ı çapırayım. Hacı-
vat! Hacivat!
- Ha – (Gelerek) Ne Karagöz.

- K* – Köşkü kendi kapının önüne molozu da bizim kapının önüne mi getirdin? Bunları kaldırmalı buradan.
- Ha* – Aman birader ne söylüyorsun bütün dünya bir araya gelse bir parçasını kaldırmazlar. Ben nasıl kaldırayım. Bu köşke Şirin'in köşkü bu dağa da Elma Dağı derler.
- K* – Bu köşk nasıl olmuş da buraya gelmiş?
- Ha* – Bak anlatayım: Bir zengin adamın hiç evladı olmamış. Hayli bir zaman sonra bir kız evladı gelir. Kız sen rüşte vasıl olunca gergef üzerine bir köşk resmederek bunun gibi bir köşk yaptırmasını pederinden rica eder. Peri de buraya (10) bu köşkü yaptırır. Köşkün her tarafı ikmal olunup iş telvinata gelince Ferhad namında gayet mahir ve yakışıklı bir nakkaş varmış. Onu getirirler. Kız sarayı gezmeğe geldiği vakit Ferhad bunu görünce âşık olur. Kız da Ferhad'ı görüp can u gönülden sever. İşte Karagöz biri âşık biri maşuk.
- K* – Biri kaşık biri bulaşık mı?
- Ha* – Gevezelik istemez. Ben gidiyorum. (Gider.)
- K* – Sen gidersen ben kalır mıyım neme lazım. (Gider.)

İkinci Perde

(Ferhad zirdeki beyiti okuyarak gelir.)

Kanda var ise âşık-ı biçare cananın arar
Dert ile puyan olan elbette dermanın arar

(Şirin atideki beyiti okuyarak mukabele eder.)

Cemalin arz edip uşşaka canım sen safa geldin
Ben cariyesin arzulayıp gelen efendim sen safa geldin

- F* – Vay efendim nasıl oldu da teşrif ettiniz.

- Ş – Efendim sesinizi duyup da kimsenin haberi olmaksızın geldim. Şimdilik bu kadar görüştüğümüz kafidir. Validem bahçede. İnşallah yine görüşürüz. (Gider.)
- (11) (Ferhad Hacivat'ı çağırır, Hacivat gelir.)
- F – Aman Hacivat Çelebi keyfiyet sizce malumdur. Nar-ı aşkıla yanmakta olduğum, Şirin'i bana pederlik ederek ister misiniz?
- Ha – Peki evladım sen merak etme.
- F – Eksik olma babacığım.
- Ha – Sen burada dur. Ben sana cevap veririm.
- F – Peki babacığım. (Ferhad gider, Ferhad kalır.)
- Ha – (Gelerek) Evladım söyledim fakat validesi ahdetmiş Elma Dağı'nı yarıp Amasya şehrine suyu kim getirirse ona verecekmiş. Bu yolda cevap verdi.
- K – Peki Hacivat Çelebi şimdi bendeniz bir kazma ile bir kürek tedarik der misiniz?
- Ha – Ben gideyim Karagöz'den alayım geleyim. (Hacivat gider, içeride konuşurlar.)
- Ha – (Kapıyı çalarak) Karagöz, Karagöz.
- K – Açamam. Ocakta kuru fasulye dolması var. Taşacak.
- Ha – Aman Karagöz gevezeliği bırak, kazma kürek varsa ver.
- (12) K – Al da kapının önünde çok bağırma.
- Ha – (Gelerek) Al oğlum, Allah kuvvet versin.
- F – Allah'a ısmarladık babacığım. (Ferhad gider, dağı kazarak suyun gelmesine az kalmışken cadı gelir.)
- Ca – Evladım Ferhad, Şirin öldü. İstersen yemin ederim.
- F – Hain cadı sen daha çok bi-günahların canına kastedersin. Ben senin cezanı vereyim de gör. (Diyerek kazmayı cadının kafasına vurur, cadı geberir.)

- F* – Madem ki Şirin ölmüş. Benim de yaşamam olmaz.
(Hançeri çekip vuracağı esnada Şirin gelir.)
- Ş* – Ne yapıyorsun Ferhad? İşte ben ber-hayatım. O hain de cezasını buldu. Hemen Cenab-ı Hakk herkesi arzusunu muvaffak eylesin. Şimdi bize gidip düğünümüze mübaşeret edelim.
- Ha* – Hoş olsun yıktın perdeyi eyledin viran, varayım gideyim perdenin sahibine haber vereyim.
- K* – Bu oyun elimden tez kurtuldun, dilenci oyununda yakan elime geçerse o zaman sen görürsün.

Hitam

(13) **Hürriyet Şarkısı**

-1-

Biz feda-yı milletiz mert oğlu mert Osmanlıyız
Burc-ı istibdadı yıktık, kahramanız şanlıyız
Bir vatan, bir Hakk tanır ahrarız arslan canlıyız
Canla başla ey vatan-ı teyid ki peymanlıyız

Canda sen, şanda sen hepsi sensin yaşa
Ey vatan ey mübarek vatan, bin yaşa

-2-

Toprağın cevher, suyun kevser, baharın bi-hazan
İşte dünya bir eşin bir benzerin yoktur inan
Müşfik evladın bulur koynunda her gün her zaman
Başka şefkat başka nimet başka kuvvet başka can

Canda sen, şanda sen hepsi sensin yaşa!

(14) **Şarkı**

Şanlı ordu vatanı milleti ihya eyledi
Baş gösteren istibdadı mahveyledi
Asi asakiri terbiye eyledi
Nakarat
Yaşasın Niyazi, Enver yaşasın
Ey sadık cefakar Osmanlılar
Vatan uğrunda fedakarlar
Gözlerimizden silindi kanlı yaşlar
Nakarat
Yaşasın kahraman ordu yaşasın
Hürriyete canımızı kurban edelim
Mazlumlara imdad edelim
Casuslardan nefret edelim
Nakarat
Yaşasın şanlı asker yaşasın

(15) **Şarkı**

Şad olalım ehl-i vatan hürriyet oldu yârimiz
Takdisine yoktur suhan-ı askerdir silahkarımız
Ol kahramanlardır kıran zencir-i kahr-ı zilleti
Ol şirlerdir kurtaran hayat-ı mülk-i milleti

Muzaffer eyle orduları Huda
Mehmed Han-ı Hamis şevketinle çok yaşa

Ey reis-i Osmaniyan sensin şiar-ı fahrimiz
Ufk-ı vatanda parlayan sulh u selamet mihrimiz
Bir kardaşız sayende hep aşkınla hem-dildadeyiz
Rah-ı vatanda ruz u şeb can vermeğe amadeyiz

Muzaffer eyle orduları Huda
Mehmed Han-ı Hamis şevketinle çok yaşa

Bayrak seni bu milletin kanlı ruhu kucaklar
Yavrusunu bırakmayan ana gibi hep saklar
Osmanlının hayatısın bize necat veren sen
Sarılırsak eğer sana kurtuluruz ölümden

Hilalinle semalara kadar yüksel hiç korkma
Sana düşmek reva değil ayakların altına
Fakat bütün bu milleti ağuşa al da çık
Her mevcinle düşmanların kuvvetini devir bırak

Şarkılı Kantolu Karagöz Kitabı

Cüz 10³¹

Karagöz'ün Yazıcılığı Yahud, Dilenciliği

Hacivat'ın Şarkısı

Gittikçe daha afet-i devran olacaksın
Bu sine-i mecruhuma derman olacaksın

Perde Gazeli

Gafilan açsın gözün görsün ne cadır perdemiz
Hazret-i Sultan Orhan-ı rahmetullahtan beri
Yadigâr-ı Şeyh Küşteri'den becadır perdemiz

³¹ *Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı*, Cüz 10: Karagöz'ün Yazıcılığı Yahud, Dilenciliği, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütüphanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Muhavere

- Ha* – Gel benim nazlı Karagözüm.
K – Gelemem benim şapşal Hacivatım.
Ha – Gel canımın ruhu.
K – Gelemem a benim uyuzum.
Ha – Beni üzme kalbimin süruru.
K – Gelemem uyuz oğlu uyuzu.
Ha – A benim canımın canı.
K – Söyle bakalım pancar oğlu pancarı.
Ha – Gel efendim gönlümün eğlencesi.
K – Söyle bakalım fasulye tenceresi.
(3) *Ha* – A benim sümbüller gibi Karagözüm.
K – Söyle bakalım süprüntü küfesi.
Ha – Canda takat kalmadı Karagöz.
K – Camda perde kalmadı mı.
Ha – Benim ahu gözlü Karagözüm.
K – Söyle ayı gözlü Hacivatım.
Ha – Teşrif edin vaktidir.
K – Sırtın kaşındıysa tımarının vaktidir.
Ha – Müddet-i vafireden beri görüşemeyip konuşmak isterim.
K – Vapur efendiyle görüşemeyip döğüşmeği mi istersin?
Ha – Canım mülakatımızın arası uzayışından cemal-i bakemalinizi görmek için geldim.
K – Camcı Kemal Ağa'nın arabası uzadığında beni görmeğe mi geldi?
Ha – Buraya gel bakayım. (Karagöz gelir)

- Ha* – Bana bak Karagöz seni çağırdım.
K – Niye çağırdın?
Ha – Geçen gün bizim çocuklar.
K – Büyüdü mü çocuklar Hacivat?
Ha – Yok canım bizim kaşık düşmanı.
K – Ay... Sizin çocuklar hep sıçan mı?
(4) *Ha* – Hayır efendim. Familya...
K – Kışlık mı fanila?
Ha – Fanila değil bizimkiler yok mu?
K – Ben bilir miyim sizdekiler yok mu?
Ha – Karagöz söylediğin hep size peki!
K – Ben içmem öyle şey.
Ha – Ne imiş o!
K – O söylediğin sert tömbeki.
Ha – Bakalım bizim evdeki bulunan kadın derim.
K – Şöyle söylesen a! Onu.
Ha – Evden hamama gitmek icap eder hazırlanırlar. Gidecekleri vakit familyan olacak musibet mındar sümüklü miskin bizim eve gelmez mi?
K – Ulan bizim kadının amma adı varmış. Ey sonra.
Ha – Tabii misafire git denmez ya! Hemen gelir gelmez o kirli çoraplarıyla minder üstüne oturur.
K – Oturur ya bizim karı ömründe öyle şey görmüş mü acaba.
Ha – Bizimkiler hazırlanmışlar ona da buyurun derler yola çıkarlar. Hamam kapısından içeri girer girmez bizim familya hamamcı hanım natır hanımla yeri birbirlerine girerler.
(5) *K* – Bunlar zıvanalı mı Hacivat?

- Ha* – Evet riayet ederler. Bizim çocukları hamamcı hanımın hücrelerine otururlar.
- K* – Bunlar su testisi mi?
- Ha* – Öyle derler o yere.
- Ha* – Halvete girerler. Bendenizden turşu istemişlerdi. Bendeniz de getirdim efendim. Ana kadın alıp doğru içeriye verir. Göbek taşına kor komaz o senin terbiyesiz familyan faşşadak elini turşuya sokmaz mı?
- K* – Sokar ya kadın ömründe turşu yediği yok.
- Ha* – Birader başlar yemeğe karşısında da emzikli bir kadın bir parça ister vermez. Ayıp değil mi bu?
- K* – Ben de olsam vermem.
- Ha* – Pek güzel haydi turşu ye de ben isteyeyim sen de verme.
- K* – Aman ne güzel olmuş turşu.
- Ha* – Aman bir parça ver Karagöz.
- K* – Kılçığını bile vermem.
- Ha* – Pek imrendim ver.
- K* – Aman veremeyeceğim suyuna limon mu sıktılar.
- Ha* – Ağzım sulanıyor Karagöz.
- (6) *K* – Ağzın kurusun.
- Ha* – Emzikliyim a birader.
- K* – Ne olursan ol.
- Ha* – Yediğin ne turşusu.
- K* – Hava turşusu.
- Ha* – Madem öyledir bir şey yok nasıl buyursun.
- K* – Benimle eğleniyorsun öyle mi?
- Ha* – Seni kızdırayım diye yaptım.
- K* – Ben şimdi sana bir yapıştırırayım da iyi kızarsın.

Oyun
Birinci Perde

- Ha* – Bak birader senin elinde bir sanat yok böyle boş durmak olmaz. Benim de ahbabım çok. Şurada pederimden kalma yazıcı dükkânım var. Sen de burada oturursun. Ben de bildiğim ahbabları gönderirim. Buraya ne gibi alırsak yarı yarıya pay ederiz.
- K* – Nasıl yarı yarıya.
- Ha* – Ben kuruş aldık mı yüz parası senin yüz parası da benim.
- K* – Demek yüz para benim sonra kaldı yüz para.
- (7) *Ha* – Evet.
- K* – Kalan yüz para da benim.
- Ha* – Yok canım. Yarısı benim yarısı senin.
- K* – Anladım. Yarısı benim yarısı senin. Yine benim olacak.
- Ha* – Zevzekliği bırak da vakit zayi etmeyelim. Gel buraya işte masa kâğıt kalem.
- K* – Çok delikli şey nedir? Bu süzgeç mi.
- Ha* – Hayır canım rıhdanlık. İşte ben gidiyorum. Gelen müşteriye güzel dikkat et.
- K* – Sen merak etme yaparım. (Hacivat gider) Karagöz kendi adını yazmağa başlar.
Oğlan ben yazı yazmak bilmem. Hacivat beni buraya bıraktı. Bir kere adım yazayım. Karı yuda olmadı. Karı büsbütün olmadı. Ne olur ise olsun müşteri geldiği vakit karalar karalar zarfa koyar veririm vesselam.
Şarkı okuyarak Zenne gelir.
- Z* – Ah içerim yanıyorum.
- K* – Sakın içerine kundak sokmasınlar.

- Z – Öyle değil ciğerim parça parça oluyor.
K – Öyle ise iğneli bir şey yemişsin sen.
Z – Sen yazıcı mısın burada.
(8) K – Evet yazıcıyım.
Z – Söyleyim de yaz.
K – Söyle bakalım.
Zenne söyler beyiti
Cam-ı leb-riz-i mahabbetle ezelden mest olmuşum
Bade-i gülgûn ile def-i humar olmaz bana
Z – Yazdın mı?
K – Al yazdım.
Z – Okusanıza.
K – Ben yazdığım mektubu okumam.
Z – Canım belki eksik bir şey var yazdıracağım daha.
K – İşine gelirse al işine gelmez ise git.
Z – Rica ederim babacığım bir kere okuyuver.
Karagöz beyiti okuyarak
Camcı İzzetle bugün meyhanede dost olmuşum
Bademi kuka ile yutsam hiç haram olmaz bana
Z – Yanlış ben böyle şey söylemedim.
K – Sen kendini bilmiyorsun öyle ise hanım.
Z – Ben seni bir şey zannettim. Buraya kadar geldim. “Der ve yüzüne tükürür.” (Hacivat gelir)
(9) Ha – Karagöz paraları pay edelim.
K – Aç avucunu.
Ha – Ne olacak.
K – Avucuma tükür de bir siftah edeyim.
Ha – Ben gidiyorum dikkat et işe.

- K* – Peki. (Abdal gelir.)
- Ab* – Merhaba baba.
- K* – Hoş geldin su kabağı.
- Ab* – Kabak dedin de hatırıma bir şey geldi yaz bakalım.
- K* – Peki yazalım söyle.
- Ab* – Sekiz okka pırasaya yüz elli okka zeytin yağı nasıl gelir.
- K* – Sekiz okka pırasaya yüz elli okka zeytin yağı nice az gelir.
- Ab* – Öyle ise yüz okka daha ilave et.
- K* – İçinde yapı mı yapacaksın.
- Ab* – Canım sen ne söylersem yaz.
- K* – Öyle ya doğru benim neme lazım.
- Ab* – İşkembe tatlısına kaç okka şeker gider.
- K* – Şimdi suratına bumbarları yapıştıracağım. Tokadı atar gider. (10) (Rum gelir.)
- Rum* – Kalispera.
- K* – Kalın pırasa falan bilmem.
- Rum* – Bravo.
- K* – Ne söylüyor bu.
- Rum* – Rumaka ekseris.
- K* – Evet burada bekleriz.
- Rum* – Sen gramanifovusu.
- K* – Evet ben de kokoz arkadaşım da kokoz oğlu kokoz.
- Rum* – Ne ki ben sen burada yazacaksın hartiye.
- K* – Güya Türkçe söyledi. Ben bundan bir şey anlamadım senyör.
- Rum* – Yazacaksın Sakız Adaları'ndan dan dan dan dan.
- K* – Bu dan dun dan dun yazılmaz buraya kâğıdı parlatır sonra.

- Rum* – Yazacaksın bu m ama ben ma.
K – Herif altı aylık çocuk gibi ma ma ma diyor.
Rum – Yazıyor da bir döşek.
K – Yazdım.
Rum – Ne yazdın.
K – Yazdım döşek.
Rum – Veresin çok eşek.
(11) *K* – Tokadı atar, Rum gider. (Matiz gelir.)
Ma – Şuradan yirmi paralık tuzlama versene.
K – Burası işkembeci dükkânı değil yazıcı dükkânı.
Ma – Gözlemeci dükkânı mı dedin. İki tane yap bakalım.
K – Uydurduk biz bu müşterilerle. Efendim biz burada yazı yazarız.
Ma – Siz burada saman mı satarsınız. Ver bakalım beş on paralık ondan.
K – Bu herif hayvan cinsi olmalı galiba.
Ma – Vay hayvan mı satıyorsunuz.
K – Evet senin gibi eşek oğlu eşekleri satarız. Burası at pazarı değil.
Ma – Nereden gidiliyor at pazarına.
K – Şu yoldan caddeyi tut.
Ma – Ben de şu yolu tutup gidiyorum.
K – Uğurlar olsun sığır kafalı herif. (Matiz gider, Bey gelir.)
Bey – Af edersiniz burası yazıcı dükkânı mıdır efendim.
K – Estağfurullah efendim.
Bey – Ne gibi.
(12) *K* – İşte efendim onun gibi.
Bey – Vaktim yok hazır mektup var mı.

- K* – Bugün fabrika hazır mektup yapmadı.
Bey – Yaz bakalım.
K – Söyle beyim.
Bey – Benim söyleyeceğimi biliyor musun?
K – Ne bileyim efendim.
Bey – Sen bilmiyor isen ben hiç bilmiyorum.
K – Nasıl müşteri bu Allah aşkına. Hacivat mutlaka bunları tımarhaneden gönderiyor.
Bey – Baba bana bak. Bu dükkânı bir vakit ben tuttum. Burası acayip bir dükkândır. Ben karışmam ağzın burnuna karışmış. İşte bu kadar burada dur, derken Bey gider Karagöz kendi kendine: Eyvah ağzım burnuma karışmış. Yarın da bacaklarım dolaşacak. Sonra kuyu çengeli gibi bir şey olacağım. Gideyim de ağzımın burnumun dolaşğını açayım.

Hitam

(13) Hicaz Şarkı

Du-yek usulünde Ali Bey'in

Ciğerde nar-ı hasret açtı dağlar
Firakınla gözüm gönlüm kan ağlar

Dayanmaz nale-i cangâhıma dağlar
Nakarât
Firakınla gözüm gönlüm kan ağlar

Hicaz

Sengin usulü Kel Ali Bey'in

Derdimi arz etmeğe ol şuha bir dem bulmadım
Halime hiç rahm eder âlemde hem-dem bulmadım
Ketm eder razı derunum yar-ı mahrem bulmadım
Nakarat
Yare açtım yareme amma ki merhem bulmadım
Hasılı bu âlemi ben eski âlem bulmadım

(14) **Suzinak**

Ağır EvferTanburi Ali Efendi

Âşık oldum sana ey gonca dehen
Sönmez ateşlere yaktın beni sen
Ne olaydı görmeyeydim seni ben
Nakarat
Sönmez ateşlere yaktın beni sen

Ferahnak

Devr-i Hindi Usunlünde

Tir-i müjganınla deldin bağrım ey kaşı keman
Girmedi hiç guşuna ah ettiğim zar u figan
Sinem üzere yâreler çün gül gibi olmadı ayan
Nakarat
Bağban-ı gülşen-ı aşk oldum ey merd-i devran

(15) **Cülusiye**

Ey şahnu Sultan Reşad
Sayende millet oldu şad
Bir devr-i feyz ettin küşad

Nakarat
Binler yaşa binler yaşa

Ümid-i milletsin bugün
Hurşid-i devletsin bugün
Nahid-i heyetsin bugün
Sultanımız binler yaşa

Ru-yı vatan behcet-feşan
Subh-ı saadetten nişan
Afaka et hep neşr şan
Sultanımız binler yaşa

Ettin cülus iclal ile
Ettin cülus ikbal ile
Şevk-i cülus-ı bal ile
Sultanımız binler yaşa
14 Nisan 325

Kaynaklar

Çolakoğlu, Gözde, “Gelenekten Beslenen Karagöz”, *Folklor/Edebiyat*, Cilt 12, Sayı 46, s. 543-554, 2006.

Kaynak, Medine, “İhsan Rahim’in Neşrettiği Şarkılı Kantolu Karagöz Oyunları”, *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 52, s. 203-214, 2014.

Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 1-2: Abdal Bekci, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütüphanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 3: İki Kıskaç Hemşireler Yahud, Biçare Delikanlı, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütüphanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 4: Tahir ile Zühre, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütübhanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 5: Müdhiş İntikam Yahud, Fedakar Komşu, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütübhanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 6: Karagöz'ün Evlenmesi Yahud, Bâd-ı Hevâ Dayak Yemesi, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütübhanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 7: Karagöz'ün Doktorluğu, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütübhanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 8: Karagöz'ün Rüyası, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütübhanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 9: Ferhad ile Şirin Yahud, Hain Valide, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütübhanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.

Şarkılı ve Kantolu Karagöz Kitabı, Cüz 10: Karagöz'ün Yazıcılığı Yahud, Dilenciliği, nşr.: İhsan Rahim, Asya Kütübhanesi [Hürriyet Matbaası], İstanbul, 1325 R/1909 M.